

GORENJEJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za druge države stane 5-60 K. Posamezna številka po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljave naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je na pristavi gosp. K. Floriana y «Zvezdi».

Izhaja vsako soboto

zvečer

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za petit-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat snaten popust. — Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse uprave zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

„Klerikalci v škripcih“.

«Božji mlini meljejo počasi, a gotovo.» To prislovico so kaj radi vporabljali slovenski, v prvi vrsti kranjski klerikalci, ko so rehnili proti takozvani liberalni slovenski ali narodno-napredni stranki. Zlate gradove so obetali kranjski klerikalci slovenskemu kmetu ob času, ko so bili še v manjši v kranjskem deželnem zboru in deželnem odboru, in pri vsaki priliki so imeli na jeziku znani hudomušni izrek: «Liberalcu groš, klerikalcu knof». Naš dobri kmet in še boljši delavec je pri zadnji deželnozborski volitvi v istini pripomogel klerikalcem do absolutne, to je do odločujoče večine tako v deželnem zboru in vsled tega tudi v deželnem odboru. In menda se ne motimo, da je narodno-napredna stranka hotela tudi to, da pridejo klerikalci do gospodstva, kajti dobro ji je bilo znano, da jih ta korak ubije docela.

In naša slutnja dozoreva. V deželni odbor sta prišla dva veleuma, vseznalec in vsevedež, dr. Lampe, prvi strokovnjak v denarnih zadevah na južnem delu Avstrije, in druga velemoč v pridobivanju zasebnega premoženja, dr. Šustersič, ki se sedaj solnči v divni tirolski deželi, katerega pa nadomestuje za čas odsotnosti dobrepoljski nadučitelj J. Jaklič, ki je bil menda v svojih dijaških letih prvi odličnjak v vseh letnikih učiteljsišča.

Dr. Lampe kakor tudi dr. Šustersič sta izprevidela kmalu, da je velikanski razloček med zabavljanjem proti nerazsodnemu kmetiču na svojega političnega tekmenca in med resničnim delovanjem za blagor povsod zapostavljenega in revnega slovenskega deželana. In treba je bilo pokazati prekmalu, kaj premorejo oni, ki so obljubljali gore in doline polne zlata.

V uradnem glasilu deželnega odbora, «Slovincu», je spisal deželni odbornik dr. Lampe, kateremu so izročene polne blagajne deželne uprave v oblast, članke, kako strašno je zavoženo deželno gospodarstvo ter zvrčal vse to krivdo na prejšnje deželne odbornike, posebno na Petra Grasselija, češ, da ni umel svoje naloge, torej na moža, kateremu je ravnokar podelil presvitli vladar plemstvo.

Seveda so bili oni članki prepotrebni, kajti kakor se nama poroča izza kuhin, je prihajalo in menda še prihaja vsak dan toliko prošenj na deželni odbor za razne potrebe, da bi jih najkrepkejši vipavski orel koraj sproti odvažal. In reševalci slovenskega naroda so sedaj izprevideli, da se mora pomagati prošnjikom na ta ali oni način, ker drugače padejo o nemilost tudi pri najomejnejšem volilcu.

Kakor je bila klerikalna stranka vedno vajena s «farbanjem» slepiti ljudi, tako se je polotila tudi v teh slučajih farbanja. Pristavljamo pa takoj, da smo pripravljene preklicati svoje besede, ako se nam dokaže, da smo govorili neresnico, a povdarjamo, da imamo mnogo gradiva na razpolago. Izdalo se je namreč sledeče navodilo: Na razne nujne gospodarske prošnje uvedemo vse potrebno, na lice mesta pošljemo takoj potrebne oglednike, inženirje, cenilnike i. t. d., zapisalo se bo vse potrebno, ukrenilo se bo vse potrebno, a stvar se na to odliži v «studiranje» na dolge, dolge obroke, po znanem reku: Obljubiti je lahko, storiti?! Kratkoterminalno potegnemo prošnjike za nos, naša stara navada.

Drugo navodilo glede ljudskih šol. Razširiti ne pustimo nobene šole, dosedaj dovoljeno razširjenje posameznih šol se preklicuje, dokler ne do-

voli in ne da država onega prispevka, ki ga je obljubila. Pač se dovoli po možnosti razširjenje le v takih krajih — seveda edino le s klerikalnimi volilci, kjer ljudstvo samo zahteva, ker zamera je le huda stvar. Liberalcem se zabrani na vsak način vsako razširjenje, ker neumnost je najboljša podlaga klerikalnemu gospodarstvu.

Koliko časa bo ta zaplata držala, pokaže bodočnost . . .

Kranjsko deželo je zadela letos huda «kazen bozja». Suša je uničila skoro ves pridelek sena. Vlada je uvedla takoj potrebno akcijo, da se pomaga prizadetemu kmetu vsaj nekoliko. Seveda so takoj pričeli vpiti poslanci «klerikalne stranke», da bodo le oni pripomogli kmetu do izdatne pomoči in človek bi res mislil, da hode kranjski kmet debil kar milijone. A ministri tam na Dunaju pač dobro poznajo, da so naši klerikalni poslanci dobri kričači, a slabi politiki. Dovolila jim je najprvo «ogromno vsoto» 200.000 kron, ali povprečno 1 krono za vsako govejo živino. In doživeli smo, da je veliki gromovnik dr. Šustersič, mož, ki po domovini prestavlja in odstavlja ministre, zaznavši o tej beraški podpori, poslal ministrskemu predsedniku tako ponižno prošnjo za zvišanje podpore, kakor kak otrok, kadar prosi strogega očeta par vinarjev za fige.

Da bi pa pritiskali naši klerikalni poslanci ministre takrat, ko potrebujejo njihove glasove, zato niso, ker imajo svoje kravje kupčije.

Sicer so si pričeli lastiti klerikalni poslanci vso zaslugo za to malenkostno pomoč, češ, mi smo vam izposlovali ta priboljšek, nam se zahvalite, a njih kričanje se je le prekmalu pokazalo kakor farbanje, kajti klerikalci so upali, da dobe edine le oni oblast, kupovati in deliti seno, a osrednja vlada

PODLISTEK.

Vrag in pekel.

Spisal Gap (Škofja Loka).

Kdo ne pozna pravljice o grešnih angelih, ki so bili za kazen svojih grehov od «ljubega Boga» za večno pogubljeni in v hudiče spreobrnjeni? Na ta način si tolmačijo židje in njihovi posnemovalci postanek hudobnih duhov. Vendar tudi vse druge vere imajo hudobne bogove. Ti so povetjem posebljenje divjih, prirodnih sil. Vera v satana ali hudiča, to je misljenje, da mora dobri Bog imeti svojega nasprotnika, hudobnega protivnika, korenin ravnokar globoko v človeku, kakor vera v Boga. Vsekakor si lahko predstavljamo, da je hudič s svojimi privrženci in pa pekel ravno toliko star, kakor dobrotni stvarnik, kakor Bog z angeli in pa nebo. V onih časih, ko je postal hudič, je bil ta še plinast, neopredeljen, brez določne oblike. Enkrat se je prikazal, kakor v raju, v podobi kače, ali pa se je razodel v zlobni vesti, kakor pri Kajnu. Šele pozneje si nadeva strumnejše oblike, ko mu je kristjanstvo podelilo moč, da se razodeva kot oseba, ki se je kot taka lotila celo samega Boga kristjanov, Bog Jezus pa se je žrtvoval za človeštvo na križu in je upal, da ga je s tem rešil satana. Pa kaj se! Še bolj predrzno kakor poprej je dvignil pekleni kralj svojo glavo, da se mu klanjata nebo in zemlja. Uprizoril je grozodejstva

v srednjem veku, čarovniške pravde, izžemal je ljudstvo in še dandanašnji ga drži v svojih krempljih. Kajti gotovo je, da ostaja človeški rod v naročju cerkve v višji meri zategadelj, ker se boji pekla in hudiča, kakor pa zato, da okusi nekoč nebeska veselja. Danes se veruje katoliško, kakor tudi protestantsko ljudstvo vse te bedastoče, da cerkev še danes izganja hudiče, zahteva v šolah, da se dijaki nauče na izust dolgovozne članke o eksorcizmu; da, celo na vseučiliščih zapravlja mladina svoje učno dobo s proučevanjem «Zemljepisja pekla». Vse to v sramoto kulture, v zasmevanje vsega napredka v naravoslovju, medicini in tehniki, v porogo znanosti!

Toda o vsem tem izvedeli bomo iz poznejšega poglavja. Zazdaj se hočemo baviti le še s srednjeveškim satanom.

Hudič ima kaj posebno podobo. Navadno ga vidimo takole naslikanega: Ima debelo glavo s špičasto brado, lokave in majhne oči, par oslovskih ušes in par rogov. Noge so kozlovske in za posebni kinč nosi dolg rep z velikim čopom. Njegova koža je smolnato-črna. Dante popisuje v svoji «Božanstveni komediji» tudi hudiče s tremi glavami ali pa tudi žival s človeško glavo, orjaškega Gerjona. Pri skušnjavah nastopa hudič čisto v podobi človeka. Tako se je neredkokrat prikazal svetnikom v podobi «Venere», ki je, ko se je ljubi svetnik vdal skušnjavi, navadno izginil. Tudi kot zmaj, kača, škorpion, mačka ali celo kot strupena muha se je

produciral. Gregor Veliki je pripovedoval o neki nuni, da je v perju salate pogoltnila hudiča. — Grozdje, kravji repi, zlatnine, drevesa so morala postati maskerada hudobnega duha. Da, njegova svoboda je bila tako velika, da se je prikazal v podobi svetnikov, celo Kristusa in Marije. Tudi v truplih mrličev je že razsajal. — To so telesna svojstva hudiča.

Ravnokar ugodno je prirejen njegov duh. Zaraditega se malokdo more ubraniti njegovim skušnjavam. Poznajo naravo, poznajo načrte in občutke človeka, hudiči poznajo celo prihodnost. V teologiji so, kakor se je izvedelo pri eksorcizmih, celo boljše podkovani kakor teologi sami. Vendar so tudi razlike. Niso vsi hudiči enako nadarjeni, nego je med njimi baje tudi nekaj tepcev. Dalje.

Izza polletne sezone.

Iv. S. — Olševski. Konec.

Naskoro dospemo v votlino, podobno veliki dvorani. Samozavestno kot kakšen kralj sem pripeljal svoji gospodični notri.

«Sedaj smo pa na suhem!» de gđc. Francka, izpusti mojo ramo in se vsede k svojemu staremu kavalirju na bližnjo kamenito klopico.

«In na varnem!» pridene gđc. Ana in stori istotako.

Grom in strela! Bil sem zopet sam. Z dolgim kislim obrazom sem se vsedel zopet k g. Sak-

je rekla: enake pravice klerikalcem in naprednjakom. In v pomožno akcijo je pritegnila vlada tudi napredno «rvezo gospodarskih združb», akoravno pisaje klerikalni listi vedno in vedno, da imajo le oni pravico do sena.

Tobak je malo hud, a zdrav!

Bilo je pomladanski čas, čas prvih lastovic in čas prvih shodov klerikalnih kričačev. Na vseh teh raznih shodih so se sprejemale ostre resolucije proti srbski nagodbi in še danes nam zvené po vsesih «osabne» besede, da proko nas kmetiskih poslancev vlada ne sklone in me dovoli trgovinske pogodbe.

In poslanec Povše se je na nekem shodu ljubljanske okolice bahal, da so se v državni zbornici združili vsi kmetiski poslanci brez razlike narodnosti, v takozvani «agrarni klub», ki bo odločno zastopal koristi kmetiskih volilcev. Seveda se je goverilo na dolgo in široko tudi o škodi, ki bi jo povzročila pogodba s Srbijo.

A sedaj? S 1. septembrom je stopila pogodba s Srbijo v veljavo in nasi za kmetake koristi tako vneti poslanci molče kakor grob, kajti vlada jim je vrgla oglodano kost 300.000 K kakor nadaljno pomoč proti suši. Njih glasilo «Slovenec», molči o celi pogodbi tako, kakor bi bila ta pogodba veljavna za kako afrikanško pokrajino, ne pa za Kranjsko, tedaj za deželo, ki je v pretežni večini kmetakega značaja.

Radovedni smo, kdaj prično prirejati ti poslanci protestne shode proti srbski pogodbi, in ako so doledni, morajo nastopiti z vso odločnostjo proti vladi.

Res je poljedelski minister navidezno podal ostavko, a to je bila le prazna komedija, ki ji pameten človek ne veruje. In prepričani smo, da bodo nasi klerikalni poslanci lepo tiho molčali, niti enega protestnega shoda ne bo in vsa stvar bo polagoma zaspala.

Baron Beck pozna svoje mameluke!

Gospodarski del. ≡

□□□□

Važno za vinogradnike in sadjerejce.

Malo je dandanes tako nevednih vinogradnikov in sadjerejcev, ki bi ne vedeli, da so vzrok postanku vina prave vinske droži. Prav tako bo že tudi precej splošno znano, da je v samohotno kipečem moštu, poleg pravih vinskih droži, še kopa drugih mikroorganizmov (divjih droži, bakterij, plesni i. t. d.) Leti organizmi so sovražni pravim vinskim drožem, ker jim odtegujejo iz mošta potrebne hranine ter jih s tem ovirajo v njih kipelem delovanju. Razvem tega izločujejo ti organizmi pri svojem življenjskem delovanju preosnovine, ki dajejo vinu raznovrsten, često jako neprijeten vonj in okus ter tako kvarijo njegovo dobroto. Poleg vsega pa so nekateri izmed teh organizmov tudi buditelci raznih vinskih izprememb, ki jih imenujemo vinske bolezni.

ljaču, ki si je tam nekje v kotu popraviljal svoje brke.

«No, g. kavalir, čestitam!» je zamomljaj v svojo brado, jaz pa sem brzo napeljal govorico na mladega zrebca, o katerem je g. Sabljač najrajše goveril.

Zunaj je divjala nevihta. Čuli smo v votlino močne curke, ki so se zlivali na zemljo; vmes je grmel in treskalo, da je v votlini kar odmevalo.

V moji mladi notranjščini pa tudi ni bilo dosti bolje.

V votlini se zato nismo dosti zmenili. Čebrijali, klepetali in smejali smo se, kot bi bili doma. Le posebno močan grom in strelin vdar nam je za trenutek zavezal jezike, toda le za trenutek.

«Bogve, čemu je že vse služila ta votlina,» oglaš se naenkrat g. Neveseli.

«To bo vedel najbolj g. Šnofač,» se oglaš gđ. Francka, «ki je tu skoro domačin!»

«Prav zanimive stvari so se že tu notri godile,» povzamem jaz besedo, ko vidim, da vsi od mene nekaj pričakujejo, «in če bi vas zanimalo, bi vam lahko kaj povedal.»

«Dajte, povejte!»

«Dobro! Ali veste, kam sem vas danes pripeljal pod streho?»

«V votlino, v luknjo v —»

«V mrtvašnico sem vas pripeljal!»

Neverjetni klici začudjenja.

«Da v mrtvašnico, še več, v grobnico sem vas pripeljal! Samo potrpljenja prosim, vam takoj razložim, O Dimetu ste že gotovo kaj slišali —»

Umevno je torej, da vinogradnikom ne more biti vseeno, katere vrste teh škodljivcev in v kaki množini se v moštu zaplode, ker niso samo v kipelem oviro pravim vinskim drožem, ampak morejo tudi povzročiti, da postane vino kot kipečni proizvod pomanjkljivo in malovredno. Zato pa mora pravilno in racionalno ravnanje z moštom in vinom staviti meje razvoju škodljivcev čistega kipečja in vina, da se morejo prave vinske droži, ki bijejo jako težaven boj s temi škodljivci, krepkeje razviti ter storiti boljši vinski pridelek.

Najboljše bi bilo seveda, če bi se mošt pred kipečjem pri 55 stopinj C pasteriziral in potem z dodatkom čistih droži pokipel. Toda ta način je zaradi dragocenih naprav vsaj za mali obrat veliko predrag in vsled tega tehniško neizvedljiv.

Poznamo pa še drugi način, ki daje tudi prav dobre vspehe. Po tem načinu je potreba dodati svežo iztisnjeno moštu še prej, preden je začel kipeči, zadostno množino dobrih vinskih droži. S tem dobijo prave vinske droži takoj v začetku kipečja premoč, vsled česar nastaja hitro alkohol, ki ovira s svojo strupenostjo neprijetelje pravih vinskih droži in čistega kipečja v nadaljnjem razvoju. Z dodatkom čistih droži se doseže torej čisto kipečenje mošta in s tem omeji škodljivost drugih mikroorganizmov, vsled česar njih vpliv na vinski pridelek ne pride do nobene veljave. Poslednji način je tako preprost in obenem tako poceni, da ga je mogoče vpeljati tudi v najmanjšem obratu z najboljšimi vspehi.

S pravilno uporabo čistih droži so zajamčene vinarstvu tako velike koristi, da bi se jih moral posluževati vsak vinogradnik v svojem vinogradstvu. Ne le, da čiste droži pospešujejo čisto in zanesljivo kipečenje mošta, ampak s pomočjo teh pridelana vina se tudi hitreje čistijo in imajo mnogo boljši vonj in okus.

S prav tako dobrimi ali pa še boljšimi učinki, kakor pri pridelovanju vina in vinskega mošta, se morejo rabiti čiste vinske droži tudi za pokipečenje sadnega mošta. Na to se opozarjajo kmetovalci in sadjerejci zlasti letos, ko vse kaže, da bo sadje izvanredno bogato obrodko.

Pa tudi v kletarstvu in še zlasti tedaj, kadar se hočejo z na novo vpeljanim kipečjem odpraviti napake in bolezni starine (starega vina) se morejo čiste vinske droži rabiti z velikim uspehom in vspehom.

Pripomniti pa je, da je za vseh čistih vinskih droži potrebna njih pravilna in pravočasna uporaba. Ako se dodenejo torej čiste vinske droži šele k moštu, ki že močno kipi, potem od njih ni pričakovati nobenega dobička. Sploh je vseh dosedanjih nevspehov čistih vinskih droži kriva njih nepravilna uporaba. Zato je potrebno, da se vinogradniki in sadjerejci pravočasno preskrbijo s čistimi kulturami pravih vinskih droži. To se mora zgoditi vsaj tri do pet dni pred mastenjem, da se pravočasno in po predpisu nastavijo droži, kajti kmetijsko-kemično preizkuševališče oddaja zdaj samo v steklenih cevkah (epruvetah) na želatini vinskega mošta vzgojene samotiste vinske droži, ki niso naravnost uporabne, ampak se morajo le te poprej razmnožiti v malih množinah sterilizovanega mošta, s katerim se potem večje množine vinskega ali pa sadnega mošta pokipe.

Samotiste droži se dobivajo pri kmetijsko-kemičnem preizkuševališču za Kranjsko v Ljubljani. Cevka s samotistimi drožmi stane z navodilom o vporabi vred 20 h, s poštnino in zavojem pa 35 h.

«O tistem roparju, rokomavhu, tatu —» oglaš se cela družba.

«Da o tistem! Ravno v teh gozdovih je imel s svojo bando svoj glavni sedež. Imeli so tudi postave, in ena izmed teh je bila, da se one žrtve, ki so jih le z veliko silo in težavo obvladali, ne smejo pokopati, ampak da se morajo metati v neko votlino, da tam nepokopana segnijo. In v tisti votlini smo mi danes. Pomislite še gorke, z odprtimi očmi in ustmi — tedaj se je zabliskalo in zagrmelo, da se je vse streslo — z globokimi zevajočimi ranami so jih metali v tole grobnico in kosti, katere vidite še tukaj okoli razmetane, so kosti onih žrtev, onih kostnjakov, onih mrtvakov, onih —»

«Molčite prosim —» se oglaš s trepetajočim glasom gđ. Francka.

Zopet grom, blisk, vdar strele, da se je vsa votlina stresala.

«In ona kost, na kateri stojite, gđ. Ana, je kost enega izmed mrtvakov!»

Gđ. Ana odskoči in zakriči, kot bi jo picil gad. Toda s ene kosti je stopila na drugo in z ostalimi se je godilo istotako. Gospodje kavalirji so jih skušali tolažiti, toda zastonj. Tedaj pa jaz poberem eno zarezano rebro, ogledam je nekoliko in pravim:

«Ravno skozi to rebro je porinil. —»

«Jaz grem domov!» «Jaz tudi!» «Jaz tudi!» se oglaš gospodične in mi vzamejo besedo. In jele so se pripravljati na odhod kljub nevihti, ki je še vedno divjala zunaj in kljub vsemu pogovarjanju

Znesek se more vplačati v pisemskih znamkah in se mora plačati naprej, ker se sicer povzame. Ena taka cevka s samotistimi drožmi zadostuje za pokipečenje pet do 10 hektolitrov svežozravnega vinskega ali pa sadnega mošta.

Za ravnateljstvo kmetijsko-kemičnega preizkuševališča za Kranjsko v Ljubljani:
Ing. chem. J. Turk.

Narodno gospodarstvo.

Dalje.

III. Proletarska revolucija, protislovja se razvzljajo: proletarijat se polasti javne oblasti in izpremeni s to oblastjo družbena produkcijska sredstva, ki so se izmaknila iz rok buržoazije, v javno lastnino. S tem činom vzame produkcijskim sredstvom njihov dosedanji kapitalistiški značaj in omogoči njihov družbeni značaj, da se uveljavljajo. Sedaj je mogoča družbena produkcija po v naprej določenem načrtu. Razvoj produkcije onemogočuje nadaljni obstoj različnih družbenih razredov. Kakor izginja anarhija družbene produkcije, v isti meri uspava vedno trdneje državna avtoriteta. Ljudje, slednjič gospodarji svojega lastnega načina združevanja, postanejo s tem obenem gospodarji narave, samosvoji gospodarji — prosti.

Izvesti to svet osvobodilno delo je zgodovinski poklic modernega proletarijata. Premotriti zgodovinske pogoje in s tem naravo samo tega prevrata in tako pojasniti danes tlačenemu razredu pogoje in naravo njegovega dela, h kateremu je pozvano, je naloga teoretiškega izraza proletarskega gibanja, znanstvenega socijalizma.

Za razširjenje socijalno-demokratskih nauk na Nemškem si je pridobil največ zaslug Ferdinand Lasalle (1825—1864), ki je sicer šele dve leti pred svojo smrtjo pričel s svojim intenzivnim socijalistiškim delovanjem, toda storil je toliko za socijalno demokracijo, da je umevno, če pravi dr. Krek v svojem «Socijalizmu»: «Ne rečemo preveč, če pravimo, da brez Lassalla bi sploh socijalne demokracije ne bilo. Teorija je pač Marxova, a to teorijo je najbolj razširjal nadarjeni Lassalle. S svojo zgovornostjo je vnel ljudstvo zanj, na tisoče jih je pridobil s svojo agitacijo.» V teku dveh let je izdal mnogo ponajveč agitatorskih socijalistiških spisov, med katerimi je posebno omeniti: «Arbeiterlesebuch» in «Herr Bastiat Schultze, der ökonomische Julian oder Arbeit und Capital» (1864). V tem spisu se je Lassalle obračal zlasti proti takozvani manchesterski šoli. (Manchesterovci se imenujejo bolj prezirljivo tisti narodni gospodarji, ki se najtesneje drže fiziokratskega nauka: «laissez faire, laissez passer» in zanikujejo vsak etični moment v narodnem gospodarstvu ali narodno-gospodarski vedi. Okoli l. 1840 se je osnovala na Angleškem z glavnim sedežem v Manchesteru družba, ki si je stavila za svojo nalogo razširjati na Angleškem in v inozemstvu nauk o prosti trgovini po fiziokratiških načelih; odtod ime manchesterstvo, manchesterska šola i. t. d.)

Lassalle se je oprijel Ricardovega nauka o mezdnem zakonu, po katerem delavec prejme le toliko mezde, kolikor je potrebno, da se vzdrži, ter imenuje ta zakon železni zakon o mezdi; delavec si na ta način ne more nabrati nobene glavnice, on ne more postati podjetnik. Edina rešitev je mogoča v produktivnih združbah

kavalirjev. Tudi jaz sem jih skušal tolažiti, češ, da to ni nič hudega biti v grobnici, da je celo Grillparzerjevemu glavnemu junaku v «Ahnfrau» obljubila Berta sestanek tudi v grobnici, toda zastonj.

Ali ste že vidili, kdaj valiti se skalo po hribu navzdol? To so ženske, kadar se kam zaletе.

Z danami so se morali tudi gospodje kavalirji spremiti na odhod proti domu navzlic voliki plohi.

«Pa pojdiva še midva, da ne bova sama ostala v grobnici,» pravi g. Sabljač in se zavije v svoj plašč.

In tako smo šli molče proti domu ob največji plohi. Zvečer pa smo se kot ponavadi zopet sešli v salonu gospe Sabljačevke. Govorica je našla tudi na današnji izlet in na votlino.

«To pa je bilo nekavalirsko od vas, g. Šnofač, da ste nas spravili iz votline,» se oglaš gđ. Neli. «Saj molčali bi bili tako dolgo, da bi se bila polegla nevihta.»

«Kaj jaz morem zato,» oglašim se jaz, «ako koštrunovih in presičevih kosti ne morete ločiti od človeških!»

«Torej ste nas nalagali? O, gospod Šnofač, saj jaz vam nisem nič verjela!» «Jaz tudi ne!» oglaš se gđ. Ana.

Gđ. Francka pa je molčala.

«Vas bomo že še izplačale, le počakajte!» mi zapreti slednjič, jaz pa hladnokrvno prižgem cigareto, katero mi je podaril g. Sabljač. Dalje.

(Produktivassoziationen), če se delavci združijo za proizvodnjo in tako postanejo sami podjetniki. Glavnico za to jim naj da država; zato zahteva Lassalle, da dá pruska država 300 milijonov mark za delavce, s čimur bi se moglo združiti 400.000 delavcev, ki bi dobivali mezdo, kakor običajno; poleg tega bi se pa še dobiček razdelil med delavce. Z obrestimi te glavnice bi se zopet moglo na leto združiti 20.000 novih delavcev, da bi bili slednjič vsi delavci združeni v produktivne zadruge. Država sicer ni dala zahtevanih stotisočakov, vendar se je po tem načrtu napravilo marsikaj poskusov, ki so se deloma obnesli.

L. 1863 je Lassalle ustanovil „splošno nemško delavsko društvo“ (Allgemeiner deutscher Arbeiter-Verein), ki se je naglo zelo razširilo. S tem društvom, ki je skušalo mirnim in postavnim potom pridobiti splošno, enako in neposredno volilno pravico, so se ločila meščansko-individualistiške stranke od socialne demokracije. Ko je Lassalle 31. avgusta 1864 umrl, je štel njegovo društvo 4610 članov, poleg tega pa mnogo privrženecv v raznih slojih prebivalstva; toda kmalu so se ti pristaši oklenili druge delavske stranke, ki si je izbrala za svoj program Engelsov in Marxov „komunistički manifest“, to je l. 1864 ustanovljene „mednarodne delavske zveze“ (Internationale Arbeiterassoziation).

Ta „komunistički manifest“ je imel ogromen pomen za razširjajočo se socialno demokracijo. S ponosom piše Engels v predgovoru k novi izdaji l. 1890: „Proletarci vseh dežel, združite se! Le malo glasov se je odzvalo, ko smo zaklicali te besede v svet pred 42 leti, na predvečer prve pariške revolucije, ko je proletarijat prvokrat nastopil z lastnimi zahtevami. Toda 28. septembra 1864 so se združili proletarci skoro vseh zapadnih dežel v „Mednarodni delavski zvezi“ slavnega spomina. Internacionala sama je sicer živela le devet let. Da pa od nje ustanovljena večna zaveza proletarcev še živi, krepkejši živi, nego kdaj poprej, zato ni boljše priče nego je današnji dan. Kajti danes, ko pišem te vrste, pogleduje evropski in ameriški proletarijat svoje mobilizovane vojne sile, mobilizovane kot ena armada, pod enim praporom in za eden najbližji cilj...“

Ta manifest obsega v bistvu vse Marxovo naziranje o razvoju evropske družbe. Zgodovina vse dosedanje družbe je zgodovina razrednih bojev. Svobodni človek in suženj, patricij in plebejec, fevdalni gospod in tlačan, cehovski mojster in pomočnik, skratka, zatiralci in zatiranci so si stali v večnem nasprotju, vodili brez prestanka zdaj prikrit, zdaj očit boj, ki je vselej končal z revolucionarno preobrazbo vse družbe ali pa s skupnim propadom bojujočih se razredov. Iz razvaline fevdalne družbe vzrasla moderna meščanska družba razrednih nasprotij ni odpravila: le nove razrede, nove pogoje zatiranja, nove bojne oblike je posadila na mesto starih. Toda sedanja meščanska doba se odlikuje po tem, da je razredna nasprotja zenostavila. Vsa družba se čez dalje bolj cepi v dva velika sovražna si tabora, v dva velika nasprotujoča si razreda: v buržoazijo in proletarijat. Meščanstvo vedno bolj odpravlja razdrobljenost produkcijskih sredstev, posesti in prebivalstva. Prebivalstvo je nakopičilo v mestih, produkcijska sredstva centralizira in posest koncentrira v rokah malo ljudi. Toda meščanske razmere so pretesne za bogastvo, ki je proizvajajo. Nastajajo redne gospodarske krize, katere premaguje meščanstvo deloma z uničenjem velike množine produkcijskih sil, deloma z osvojevanjem novih in s temeljitejšim izkoriščevanjem starih trgov, s čimur pripravljajo še hujše in še večje krize in zmanjšuje sredstva za njih omejitve. Orožje, s katerim je meščanstvo porazilo fevdalizem, se obrača sedaj proti meščanstvu samemu. In meščanstvo ni le skovalo orožja v svojo lastno pogubo, rodilo je namreč tudi moštvo, ki bo sukalo to orožje — moderno delavstvo, proletarijat. Proletarijat se pomika preko različnih razvojnih stopenj. Njegov boj proti buržoaziji se začneja hkrati z njegovo eksistenco. Izpčetka se bojujejo posamezni delavci cele stroke v enem kraju proti posameznemu meščanu, ki jih naravnost izkorišča. Spori med delavcem in buržoazijcem dobivajo vedno bolj značaj razrednih sporov. Delavci se začnejo združevati proti meščanstvu zaradi delavske mezde, snujejo trajne asocijacije, da se pripravljajo na odpor. Organizacija proletarcev postaja vedno krepkejša, trdnjša, mogočnejša. Vsled industrijskega napredka propada velik del vladajočega razreda v proletarijat in mu s tem privaja veliko maso izobraževalnih življenj. Industrijski napredek, kateremu načeluje brez volje in brez odporne sile buržoazija, postavlja namesto osamljenja delavcev po konkurenci, njih revolucionarno združevanje. Z razvojem veleindustrije smanjuje buržoaziji pod nogami podlaga, na kateri proizvaja in si privaja produkte. Sama si producira lastnega grobarja. Nje propad in zmaga proletarijata sta neizogibna. Komunistična revolucija pomeče kar najradikalnejše z izročeniimi lastninskimi razmerami. Proletarijat uporabi svojo politično moč, da izvije meščanstvu polagoma ves kapital, da osredotoči vsa proizvodna sredstva v rokah države, t. j. kot vladajoči razred organi: ovanega proletarijata in da čim hitreje po-

množi maso proizvodnih sil, zato poseže izpčetka despotsko v lastninsko pravo in v meščanske produkcijske razmere. Čim izginejo tekom razvoja razredna nasprotja in je osredotočena vsa produkcija v rokah združenih individuvov, izgubi javna oblast svoj politični značaj. Namesto stare meščanske družbe s svojimi razredi in razrednimi nasprotji nastopi asocijacija, v kateri je svobodni razvoj vsakega pogoj svobodnemu razvoju vseh. (Glej: Komunistični manifest, izdala založba časopisa „Naprej!“ 1908).

Glavna načela „komunističkega manifesta“ je sprejela l. 1869 ustanovljena „socialno-demokratska delavska stranka“ v svoj program na shodu v Eisenachu (takozvani eisenahiški program, 1869).

Dalje prih.

Tedenski sejem v Kranju dne 7. septembra 1908. Prignalo se je — konj, 134 glav domače goveje živine, 44 glav hrvaške goveje živine, 3 domačih telet, — hrvaških telet, 212 domačih prašičev, — hrvaških prašičev, 49 domačih ovac, — hrvaških ovac, — koz, — buš in — bosanskih volov. — Pitani voli 100 kg K 68—, na polovico 100 kg K 60—, za pitanje 100 kg K 55—, kumerni 100 kg K 38—. Pšenica K 11—, proso K 9—, rž K 10—, oves K 8.50, ajda K 9—, repno seme K —, fižol ribničan K 13—, mandalon K 13—, koks 15— za 50 kg.

Zgodovinski in sloystveni pregled za prihodnji teden.

13. septembra. — 1859. Ustanovitev zdravilišča Karlovi vari na Češkem. — 1598. † Španski kralj Filip II. — 1683. Vhod osvoboditeljnih čet v oproščeni Dunaj. — 1813. * Prvobornitelj koroških Slovencev Andrej Einspieler v Svečah v Rožu na Koroškem. — 1827. * Pisatelj Matej Močnik v Zalogu pri Cerkljah na Gorenjskem. — 1830. * Pisateljica Marija pl. Ebner - Eschenbach — 1840. * Pisatelj Lavoslav Gorenjec v Podgorici. — 1874. † Francoski državnik Guizot. — 1893. V Pragi proglašeno izjemno stanje.

14. septembra. — 1321. † Pesnik Dante Alighieri. — 1853. * Albrecht pl. Waldstein (Waldenstein) na gradu Heřmanic v kraljevogradskem okraju na Češkem. — 1769. * Aleksander pl. Humboldt najmnogostranejši naravoslovec nove dobe. — 1778. V Avstriji odpravijo jezuitski red. — 1812. Požar v Moskvi. — 1851. Slavni ameriški romanopisec J. F. Cooper.

15. septembra. 1745. Franca Stefana, moža Marije Terezije izvolijo za nemškega cesarja. — 1840. Posmrtno ostanke Napoleona I. pokopljejo v Parizu. — 1843. † Pesnik Jozef Zemlja v Ovisišu pri Kranju.

16. septembra. 1646. Mir v Linzu; Osvojitve Ogrske. — 1701. † Jakob II. (odstavljen). Kralj velikobritanski. — 1786. † Naravoslovec Fahrenheit. — 1744. Pruski kralj Friderik II. osvobji Prago. — 1888. † Pisatelj Anton Raic v Pragi. 1904. Splošna stavka v Italiji.

17. septembra. — 1176. Avstrija povzdignjena v vojvodino. — Henrik Jazomirgott se odreče Bavarski, dobi zato Avstrijo in knežji naslov. — 1631. Bitka pri Breitenfeldu. — 1840. * Pesnik Matevž Lotrič v Zelenikih. — 1859. V Curihu sklenejo mir med Avstrijo in Francosko. — 1871. Otvoritev Mont-Cenis predora. — 1895. † Pisatelj France Strukelj-Jaroslav na Šmarni gori. — 1906. † Pospeševatelj česko-slovenske vzajemnosti Jan Lego v Pragi.

18. septembra. — 1514. Avstrijski cesar Karel V. in francoski kralj Franc I. skleneta mir v Crespy-ju. — 1789. V Beogradu sklenejo mir med Turško na eni in med Avstrijo na drugi strani. — 1786. * Pesnik Justinus Kerner. — 1806. * Henrik Laube. — 1848. Barikadni boji v Frankobrodu. — 1869. † Pisatelj Anton Janežič v Celovcu. — 1885. Vstane v Vzhodni Rumeliji.

19. septembra. — 480. pred Kristom. Pomorska bitka pri Salaminu. 1698. * Zgodovinar Janez Vajkhar Valvasor v Krškem. 1782. Schiller pobegne iz Karlove sole. — 1796. Nadvojvoda zmaga pri Austerlitzu. — 1808. * Dr. Janez Bleiweis-Trstaniški v Kranju. — 1827. † Pisatelj Janez Pavel Jesenak v St. Andražu. — 1847. † Pisatelj Janez Traven v Ribnici. — 1856. * Pisatelj Matej Brence v Hrašah pri Lescah. — 1870. Pariz obkoljen. — 1881. † Geisfeld, predsednik Zdrženih držav. — 1902. † Zgodovinar Janez Vrhovec v Ljubljani.

Dopisi.

Javna telovadba telovadnega društva „Sokol“ v Škofji Loki.

iz Škofje Loke, 10. sept.

Leto dnij je, kar se je ustanovil prvi naš „Sokol“. Kakor vsakemu narodnemu društvu, tako se je bilo tudi njemu bojevati z mnogimi nasprotniki, ki so uporabljali vsa mogoča sredstva, da bi ga ovirali v njegovem razvoju. „Sokol“ je pa kljub vsem grožnjam nadaljeval svojo vzvišeno pot in nemoteno stremil za svojim ciljem. Z neustudljivim urjenjem v telovadnici so dosegli naši vrli telo-

vadci vspeh, kakršnega nismo pričakovali in s ponosom lahko trdimo, da so 8. t. m. častno izvršili svojo nalogo.

Ze pred določenim časom se je nabralo na glavnem trgu na stotine ljudstva, ki je z nestrpnostjo pričakovalo prihoda telovadcev. Belgrajske proste vaje, s katerimi je bila otvorjena telovadba, so se izvajale tako sigurno in s tako preciznostjo, da so po vsej pravici zaslužili telovadci pohvalo in priznanje, katero jim je skazovalo občinstvo. — Takoj za njimi je nastopil ženski naraščaj žirovskega „Sokola“. Ni nam treba posebej omenjati, da je nastop ljubkih telovadkinj vzbudil veliko pozornost in zanimanje pri občinstvu. Obilo priznanj, ki ga je žela njih telovadba, je gotov znak simpatij, katere so si pridobile vrle telovadke pri Ločanih. — Njim je sledila telovadba na erodju. Navdušenje je priklopelo do vrhunca, ko je nastopil naš vrli načelnik, brat Pristov s svojo izbrano vrsto. — Srce je pa zaigralo veselja gledalcem, ko je prikorakal na telovadišče naraščaj. Izvajale so se proste vaje s palicami v polno zadovoljnost občinstva. — Telovadbo so zaključile skupine, ki so, jako ukusno sestavljene in istotako tudi izvedene, očarale srca gledalcem. — Po telovadbi se je vršila veselica na Štemarjih, kjer se je razvila živahna zabava.

S tem nastopom je lahko škofjeloski „Sokol“ ponosen; mi mu pa kličemo z veselim srcem: Le tako naprej, kajti zmaga je v našem taboru!

Družba sv. Mohorja.

Družba sv. Mohorja šteje letos 84 389 udov. t. j. 5533 več, kakor lani.

Družba torej sicer ni še dospela popolnoma na vrhunec l. 1904, a vendar je upati, da bode to število prekoračilo v teku prihodnjih let. Saj ljudje veliko več berejo kot nekdanj, in Družba si bo prizadevala, dajati ljudem berila, ki bode res za vse.

Dne 1. septembra smo pričeli razpošiljati letošnje družbene knjige in prizadevali se bomo, da častiti udje dobijo knjige najprej ko mogoče. Odpravili bomo zaboje s knjigami po tej-le vrsti: 1. Amerika, Afrika in Azija, 2. Krška škofija, 3. Razni kraji, 4. Lavantinska škofija, 5. Ljubljanska škofija, 6. Goriška nadškofija, 7. Tržaškopoperska škofija.

Ker smo letos prejeli vpisovalne pole večinoma že začetkom februarja, nam je bilo mogoče z razpošiljativjo knjig pričeti skoro za mesec dni prej.

Genjene gospode poverjenike, katerim se knjige pošiljajo, nujno prosimo, naj t a k o j, ko dobije „avizo“, pošljejo po nje na pošto ali železniško postajo, da ne bode sitnih reklamacij, ki povzročujejo samo zamudo in nepotrebne stroške. — Stroške, katere so imeli gg. poverjeniki za odposlatev denarja in prejem knjig morajo jim posamezni udje povrniti.

One gg. poverjenike, ki dobivajo svoje knjige neposredno v družbini tiskarni, prosimo, naj čim preje pošljejo po nje, da nam zavoji ne zastavljajo prepotrebne prostora. **Odbor.**

Z Bleda. Malokje po slovenski zemlji se razproda toliko razglednic, posebno v poletnem času, kakor ravno pri nas. Vsak tujec in letovičar jih pošlje v svoj domač kraj zaancam in prijateljem. To je velik prostovoljen davek, a starš in hudo zlo, kakor se je izrazil nekdo. Da se razglednic ogromno število proda, skrbijo fotografi, ki posnemejo jezero z otokom od najlepše točke in firme, ki jih čedno izdelujejo. Morebiti se dobi 40—50 razglednic, ki kažejo podobo „raja“ od raznih strani. Seveda je med njimi velika razlika. Ene so lepe, druge so manj lepe. A vsake oči imajo svojega „malarja“ in vsak svoj okus. Razglednice so torej različne vrednosti. Omenjati je treba, da so vse izdelane v incemstvu, malokatera v Pragi, v Ljubljani pa nobena. Ali res ni nobene firme pri nas, ki bi se mogla in znala pečati z natiskom razglednic, da bi ne bilo treba tega blaga naročevati pri tujih ljudeh — pri Nemcih? To delo bi se gotovo izplačalo, saj je samo znani fotograf Pavlin iz Jesenic potreboval letos do tistotisoč razglednic. In če bi se razglednice tiskale doma, bi ne bilo toliko napak v slovenskih napisih, kolikor jih je. Dotični založniki bi morali strogo paziti, da so iste natisnene v pravilnem slovenskem jeziku. Po mojih mislih bi morale vse razglednice imeti ene samoslovenski in druge slovensko-nemški napis. Tako bi tujec, ki pride k nam, vedel, da prebiva tu Slovenci. Potem pa ti slovenski napis! Lahko nas je sram, da se sami ne znamo svojega materinega jezika ali pa se premalo brigamo, kaj natisne tiskar v Draždanah ali v Švici, ki seveda ne zna slovenski. Hočem nanesti nekaj izgledov in opozoriti založnike, naj skrbno, da se odpravijo to pomankljivosti in napake. Razglednice imajo tele napise: Pozdrav iz Bleda (prav: z Bleda), Volden in Karavanke (prav: Bled in Karavanke), Bled z Karavankami (prav: s Karavankami), razgled ost Hotel Sodja (prav: razgled od hotela Sodja), železniški most (prav: železniški), pozdrav iz Restavracije (prav: iz restavracije), most čez Vintgarje (prav: most v Vintgarju), slap Vintgar (prav: slap Šura v Vintgarju). Vintgar se namreč imenuje

so teska, skozi katero teče potok Radovina, vodopad ali slap na koncu Vintgarja pa ljudstvo imenuje: Sum. — Morebiti se dobe se katere razglednice z nepravilnim slovenskim napisom, pa zadostujejo naj za zdaj ti izgledi, s katerimi sem dokazal, kako se pači naš lep jezik. Hotel sem založniko razglednic zdaj, ko izte kmalu naročajo za prihodnje leto, opozoriti na te napake in nedostatke, da jih odpravijo. Opazovalec.

V Kranju, dne 12. septembra 1908.

Skupne ministrske konference se vrše v Budimpešti, kamor je odpotoval avstrijski ministrski predsednik baron Beck. Udeležuje se jih tudi baron Rauch. Baje so namenjene bosenskomu vprašanju.

Saloburški občinski svet je bil leta 1894 sklenil, deset let zaporedoma vlagati po 6000 kron v zaklad, ki bi se imel izročiti saleburskemu katoliškemu vseučilišču, čim se ustanovi. Z obrestmi je v tem skladu sedaj približno 100 000 kron. Te dni se je predlagalo, naj se preklicie tedanji sklep, ker ima katoliško vseučilišče služiti drugim namenom, kakor se je mislilo takrat. Predlog je sedaj v odseku.

Za najvišjega deželnega maršala na Češkem je imenovan princ Ferdinand Lobkovic, za njegovega namestnika pa poslanec dr. Karol Urban. Princ Lobkovic je rojen dne 26. junija 1850 in je pravi tip fevdalca; simpatije uživa pri agrarcih. Dr. Urban je nemski liberalce.

Slajski deželni zbor ima prvo sejo v torek, dne 15. t. m. Na dnevnem redu so sledeče točke: 1. Ustmeno poročilo finančnega odseka o nekaterih peticijah; poročevalec poslanec Fürst; 2. Ustmeno poročilo o nekaterih varstvenih stavbah ob Muri; poročevalec poslanec Hautmann. 3. Poročilo o regulaciji nekaterih vodotokov v okrajih Slovenska Bistrice in Ptuj; poročevalec poslanec Ornič. 4. Poročilo o dviganju murskega korita pod Murekom; poročevalec posl. Stocker. 5. Poročilo deželnega kulturnega odseka o predlogih glede soli; poročevalec posl. Stocker. 6. Poročilo finančnega in občinskega odseka o zadevah uboščine; poročevalec dr. Ploj. Volilna reforma ni na dnevnem redu.

Slovaški poslanec Milau Ivanka je bil v Poznani obsojen na enoletno državno ječo in na 3000 kron globe zaradi »ščuovanja proti madžarski narodnosti«. Ta grozni greh je storil na nekaterih ljudskih shodih, na katerih je poročal o svojem parlamentarnem delovanju.

O volebni zaroti se ne sliši nič več. Vohun Nastić je menda se v Črni gori, dasi je v Zagrebu tožil nekoliko urednikov zaradi »zaljenja časti«, državni pravdnik Accurti ne vé nič senzacionalnega več, da bi razburjal javnost, le zagrebški zapori so še polni »zarotnikov«. Če bi bilo v celi »zaroti« kaj resnobe, bi morali Rauchovi že imeti kaj dokazov v rokah, a če bi jih imeli, bi se gotovo že pobabili z njimi. Ker se pa prav nič več ne bahajo, jih pač nimajo.

O bosensko-hercegovskih razmerah se zopet razsirjajo senzacionalne vesti. Malo da se ne poroča o mobilizaciji vse avstrijske vojske. Namesto da bi bili tretjeletniki po končanih letnih vajah oddali na dopust, so morali ostati v službi, častniki, katerim je že dovoljen dopust, ga morajo odložiti, nekoliko letnikov rezervistov bo poklicanih pod orožje, avstrijska mornarica križari pred Kotorom — i. t. d. Oficialno se seveda dementira vse. Kontrolirati ne more javnost teh vesti, diplomacija pa smatra tajinstven molk za vrhunec svoje umetnosti. Naravno je, da mora v takih razmerah cveteti gostilniško politiziranje, katerega menda ni nikjer na svetu toliko kakor v Avstriji.

Hrvatski podban Crnković je z neverjetno umazanostjo poskrbel novo klofuto Rauchovi vladi. Ker mu sluga iz urada ni prinesel pravočasno časopisov v hišo, si jih je dal po postreščku prinesiti v vinograd; potem je pa poslal postreščka s svojo vizitnico v deželno blagajno z nalogom, naj mu izplača odškodnino za pot. Razume se, da je ta umazanost podbana povzročila veliko senzacijo in da pišejo vsi hrvatski časopisi o Crnkovičevem »kavalirstvu«.

Ruski sveti sinod je vsem pravoslavnim Rusom prepovedal, slaviti osemdesetletni rojstni dan Leva Tolstega. Presenetiti ne more ta prepoved nikogar, saj ni pravoslavna cerkev, kar se tiče neznanljivosti, nič bolj svobodomiselnega kakor katoliška. Ampak ironično se bo smehljaj, kdor čita, kako utemeljuje sveti sinod svoj sklep; pravi namreč, da je bil Tolstoj do svojega sedemdesetega leta imeniten pisatelj, potem pa da je postal zgrižen sovražnik krščanstva. Pravoslavni klerikalizem zamenjuje pač tudi sebe s krščanstvom. Vendar pa ostane resnica, da se najde na svetu težko tako idealen kristjan kakor Tolstoj. Njegova krivica pa ni, da misli o krščanstvu bolje, stokrat bolje kakor ruski popi. Sveti sinod naj prepoveduje kolikor hoče, veličine Leva Tolstega ne bo znižal in na njegov osemdesetletni rojstni dan se ga bo spominjalo več milijonov kakor svetega sinoda.

V Maroku je Mulej Hafid popolnoma zmagal. Zadnja Abdul Azisu zvesta četa, ki jo je vodil Mtngi, je pri Marakašu povsem pobita in Mulej Hafid zdaj sploh nima več resnega sovražnika v deželi. Njegovo priznanje se že lahko smatra za gotovo reč. Kakor znano, je Francija v prvi vrsti

zahtevala, da prizna algejirsko pogodbo. Sedaj se pa izve, da je že pred daljšim časom slovesno izjavil, da prizna brezpogojno celo pogodbo z vsemi določbami. Torej nič ne pomaga. Sultan po božji milosti Abdul Azis se ni mogel držati ne s francosko vojsko, ne z božjo milostjo, ki se zdaj seveda vsa razlije nad glavo njegovega brata Mulej Hafida. To je prav tako, kakor da bi se božja milost vladarjev ravnala po zmagah.

Umetnost in književnost

□□□□

Knjige družbe sv. Mohorja so prišle, med njimi so tudi »Poezije Simona Gregorčiča«, lepo izbrane, lepo urejene. Tudi slike k nekaterim poezijam so dobre. To je knjiga, ki se udomači v ljudstvu. Več o knjigah v prihodnjih številkah.

Reformacija in socialni boji slovenskih kmetov. Napisal Abditus. Založil L. Schwentner v Ljubljani. Cena 1 K, po pošti 10 vin. več. Pisatelj zanimivo premotriva vzroke kmečkega gibanja na Slovenskem v 16. stoletju. Plemstvo je takrat na najkrutejši način zatiralo kmete. Nezadovoljnost podložnih kmetov, ki so le tlačani grajščakom, je rasla bolj in bolj. Klici med preprostimi in zatiranim ljudstvom so se oglašali vedno glasneje po osamosvojitvi. Za »staro pravdo«, to je bilo geslo kmečkih upornikov. Zanimivi so ti kmečki upori tembolj, ker so se kmetje sami vzdignili proti svojim krutim gospodarjem in so se neznoznega tlačanstva hoteli osvoboditi. Preslabo organizirani so v tej bojih podlegli. Od tedaj se niso več pokušali »postaviti se na lastne noge«, dasi jih dandanas ravno tako teži ne sicer tlačanstvo grajščakom, pač pa duhovsko izrabljenje kmečkih koristi v samopašne namene.

O kulturnem pomenu slovenske reformacije. Spisal dr. Ivan Prijatelj. Cena 1 K, po pošti 1 K 10 vin. Založil tudi Lav. Schwentner. Mnogo se je ravno v letošnjem letu pisalo in govorilo o Trubarju, ko praznujemo 400 letnico njegovega rojstva, tega prvega slovenskega književnika. Zgoraj imenovana knjižica spopolnjuje njegov pomen in delovanje v dobi reformacije, ker nam prinaša marsikatero doslej še neobjavljeno novost. Obe zanimivo pisani knjigi prav toplo priporočamo v nakup.

Godovi prihodnjega tedna:

13. Ljubivoj, Zremil; 14. Rajna, Znanoslav; 15. Tetomil; 16. Ljudmila, Sodimir; 17. Hildgarda, Pryan; 18. Sokolica; 19. Smiljka, Vitodrag.

Slovinci, kupujte vžigalice v korist družbi sv. Cirila in Metoda!

Novičar.

Potrjena deželna zakona. Cesar je potrdil načrt zakona, ki ga je sklenil deželni zbor kranjski in s katerim se izpremeni deželni red za deželo Kranjsko, ter zakon, s katerim se izpremeni deželni volilni red vojvodine Kranjske.

Kmetaki jubilej. Kmetško ljudstvo je slavilo dne 7. septembra t. l. 60 letnico odprave kmetške podložnosti. Ta dan je minilo 60 let, kar je bila konečno strta sramotna sužnost kmetov. V onem viharne letu, ko so navdušeni mladi svobodomislci izvojevali s svojo krvjo Avstriji prvo ustavo, ko je 18 letni mladenič nastopil težko pot vladanja avstrijske države, v onem letu je padel tudi zadnji steber kmetške podložnosti. Pač so se protivili temu plemenitasti in z njimi združena duhovščina, vendar duh svobode je prodrl takrat vsaj deloma tudi v našo državo. Dala se je kmetu svoboda, pristo je odslej razpolagal s posestvom. V koliko je proglasitev gospodarske svobode bila na dobro ali na škodo kmečkemu stanu, o tem govoriti bi bilo preobširno. Podelitev osebne svobode je bil le en korak k izboljšanju kmetškega položaja. Takratni državni niso gledali v bodočnost, niso imeli zmisla za potrebe kmetškega ljudstva; mislili so, da je z odpravo robote storjeno vse. Kako so se motili, vidimo danes, ko treba zastavljati vse sile, da se ustvarijo pogoji za ohranitev kmetškega stanu, ki je v dobi gospodarskega liberalizma postal žrtev sebičnih kapitalistov. Nove reforme in silno obsežne se morajo izvesti na telesu kmečkega stanu, ako hočemo, da bo avstrijski kmet sploh še mogel slaviti stoletnico svoje osvoboditve.

Brzojavka družbi sv. Cirila in Metoda ob priliki glavne skupščine gmotno nič ne hasne. Mesto brzojavke kupite poštno nakaznico, kateri izročite večji ali manjši znesek; na odrezek pa pridite pozdrav skupščini! Seveda je treba storiti to par dni poprej. Posiljatev naj se naslovi na možko

podružnico sv. Cirila in Metoda v Ptuj. Lani je družba na ta način prejela lepo svoto 477 K 51 vin.

Rodoljubi kranjskega mesta in okolice! Dne 19. sept. napravita združeni podružnici (moška in ženska) sv. Cirila in Metoda v Kranju veselo v družbino korist. Umetniškemu užitku — koncertu — ki ga proizvajajo pevke in pevci Narodne Citalnice s prijaznim sodelovanjem našega slavčka — gospe Anice Pirnatove — naj bi sledila prosta zabava, nudeč sl. občinstvu zdravju hasnečega smeha in dobre volje. Ni treba dosti k temu! Kupico pristnega dolenjca — ali pa tudi kaj dražjega — iz kuhinje pečenega janca — in za idealna mlada srca — kaj za smeh! Lahkonoge mladenke bodo hitele od mize do mize in za malo ceno bodo prodajale listke, ki bodo marsikomu prinesli darek. Če ga ne bode vesel, pa se mu bode smejal. — Darila se pa ne morejo kupiti — ako hočemo družbi količkaj znaten dar nakloniti. Zato pa trkamo na vaša rodoljubna srca, dragi meščani in okoličani! Poiscite v vaših predalih, miznicah, policah, shrambah in omarah, kjer se nabaja toliko raznega drobita, o katerem ste že čestokrat tožili, da vam je le v napotje. Zamotajte je v papir in pošljite nam je. Sprejemale bodo te dareke: ga. prvomestnica L. Šavnikova, tajnica Franja Miklavčič in odbornici gđc. Radojka Ullrichova in Nuska Sajovičeva. Zahvaljujemo se vam že naprej zanje v svojem in v imenu vseh srečnih dobiteljev. Prosimo le še, da nam jih blagovolite vposlati do srede 16. t. m.

V VIII. činovni razred je pomaknjen g. Anton Dokler, profesor tukajšnje gimnazije

Za veliko skupščino sv. Cirila in Metoda veliko število podružnic kakor tudi pravnih korporacij ni naznanilo vodstvu svojih zastopnikov. Ako želi imeti kdo izmed teh na vel. skupščini glasovalno pravico, naj se zgleda 13. t. m. pred začetkom zborovanja v Narodnem domu v Ptuj od 8. — 1/2 11. ure zjutraj, da dobi potrebne tiskovine. Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Glasbeni Matici je v pokritje deficita daroval gosp. Fran Omersa, veletrežec v Kranju 50 K.

Moška in ženska podružnica »Družba sv. Cirila in Metoda« v Kranju priredi dne 19. t. m.

zvečer ob 1/2 9. uri v sokolski telovadnici koncert. Sodelujeta pevski zbor »Narodne čitalnice« v Kranju in orkester »Sloga«. — Sp red: 1. G. Rošini: Ouvertura iz opere »Semiramida«, orkester. 2. I. Liadow: Vozle rečki, vozle mostu. ruska narodna, mešan zbor. 3. Max Vegrich: Staccato-caprica za klavir, svira g. Bogdan Šavnik. 4. Er. Lehár: Pesem Vilje iz operete »Vesela vdova«, poje gospa Anica Pirnatova s spremljevanjem orkestra. 5. Viktor Parma: Intermezzo iz opere »Ksenija«, orkester. 6. Fr. Gerbič: Slovenski brod, moški zbor. 7. Ch. de Bériot: D-dur koncert za violino s spremljevanjem klavirja, op. 16., štev. 1., igra na violino g. Stanko Sajovic, na klavirju ga spremlja gđc. Hani Sajovic. 8. Anton Foerster: Venec Voilnikov in na njega zloženih pesmi, moški zbor, sopran in alt s spremljevanjem orkestra. Po koncertu prosta zabava. Šaljiva pošta in šaljiva loterija. Vstopnina: Sedeži I.—III. vrste 2 K, od IV. vrste naprej 1 K, stoječe 60 v. za djake 40 v. Z ozirom na dobrodelni namen se pri plačilu hvaležno sprejemajo. Začetek točno ob pol 9. uri zvečer. Garderoba je v zgornji sobi telovadnice.

Gospodu Hinku Smrekarju se je pred kratkim očitalo v »Domovinu«, da je on avtor slike »Bol-tatu Pepe« v »Slovincu« in da je to plagiat. »Domovina« je izjavila, da nima podatkov, da je g. Smrekar narisal dotično sliko in je umaknila svoje očitanje.

Nov vir dohodkov družbe sv. Cirila in Metoda. S tozadevni notici v zadnjem »Gorenjcu« se je urinila neljuba pomota. Gosp. J. Kočmut da mesto 2% 20% od skupička prodanih razglednic v korist družbi.

Ženski tečaj na c. kr. pletarski šoli v Radovljici. Na c. kr. pletarski šoli v Radovljici prične ženski tečaj za pletarski pouk. K temu tečaju so pripuščene učenke, ki so dovršile ljudsko šolo in so dopolnile štirinajsto leto. — Tečaj se otvori takoj. Priglasila se sprejemajo vsaki dan. Natančnejša pojasnila pri vodstvu c. kr. pletarne v Radovljici.

Za sodnega oficijala je imenovan Ivan Cizelj v Trziču.

Gozdnim oskrbnikom je imenovan in premeščen v Zeltweg gozdni asistent Karel Strohschneider v Radovljici.

Vseslovanaki časnikarski shod v Ljubljani.

Dne 7., 8. in 9. septembra t. l. se je vršil v Ljubljani vseslovanaki časnikarski shod. Prihiteli so odlični slovanski možje iz vseh krajev slovenskega sveta: iz dalnje Rusije, Poljske in Malorusije, prišli so Čehi in Slovaki s severa; Bolgari, Srbi in Hrvati z juga. Vsi so prišli, da bi se kot Slovani spoznavali bližje, da bi se tesnejše oklenili in da bi se posvetovali, kako povzdigniti slovanško moč, posebno glede tiskane besede, ki preplavlja cel svet, in v drugih gospodarsko veljavni zadevah. Pri svojih posvetovanjih, kjer so bili navzoči ne samo pravi časnikarji, ampak tudi važni politiki, so govorili v vseh slovanskih jezikih in napravili sklepe, ki bodo sčasoma tudi nam Slovincem koristili posebno v gospodarskem oziru. V vseh deželah so Slovani že uvideli, da

hujsi od pravih Nemcev, oz. Italijanov. Današnji naši napadalci so večinoma potomci potujčenih Slovencev, večinoma ljudje, ki so se v nemških šolah navzeli nemškega duha in sovraštva do svojega lastnega rodu. Odbor polaga danes račun o delovanju v preteklem letu. Larsko leto so bile viharne volitve, a pravilne. Posledica tega je bil boj v raznih časnikih. Nekateri so rekli, da mora družba propasti. Danes polaga odbor mirno svoj račun, kar je storil. Stori je toliko, kolikor so mu pripuščala omejena sredstva, ki so mu bila na razpolago. Trezno presoajte naše delovanje! Če najdete, da je bilo odborovo delovanje kvarno narodu v kakem oziru, jasno na dan s kritiko! Če pa ni bilo kvarno, potem pa mu dajte zadoščenje s tem, da odobrite njegovo delovanje in da daste prihodnjemu odboru smer, po kateri se naj ravna.

Iz tajniškega poročila

dr. Zervava, ki je navdušeno govoril, priobčujemo tole:

Slavna skupščina! Stopili smo že v tretje desetletje, odkar deluje naša družba sv. Cirila in Metoda. Narodnostna ideja, narodnostni boj sta jo vzbudila pred 22 leti in ji dajeta še vedno pozivljajoči ogenj. Nas že tako nevarni nasprotnik pa je postal v tem času še nevarnejši. Borili smo se v prvih letih le s tistimi, nam sovražnimi oblastmi, ki so nam odrekale in nam še odrekajo izobraževalnih sredstev. Nasprotnik se je v prvi vrsti zanašal na to izdatno pomoč javne oblasti, zadnja leta pa je začel tudi sam po svojih organizacijah delovati proti nam, ker ga je začelo vznemirjati nevezdržno napredovanje slovenstva v naši državi in še prav posebno demokratizacija javnih zastopov. Sovražne napadalne organizacije sedaj skokoma rastejo in kmalu bo ves nemški svet organiziran v eno samo mogočno falango proti Slovanom. Ze danes začujemo v vsakem kraju, kjer se znajde le par nemških družinic, zvenketanje nemške marke. Toliko hujsi mora biti naš odpor. Vkljub nasprotnikovi moči njegovi vspehi niso toliko, kolikršne so njegove žrtve in lahko recemo, da več kot polovica denarja, ki ga vržejo te organizacije v naše dežele, gre zanje brez vspeha v pogubo. Pa že druga polovica lahko zadošča, da nas uniči. Zato je bilo treba, da je začela družba sv. Cirila in Metoda delovati z novimi in pomnoženimi močmi. Preteklo leto je bilo leto, v katerem smo zbirali sile, družbo naj znotraj preustrojili in se pripravili za delo v večjem številu. To poročilo lahko otvorim z mirno vestjo, da se še v nobenem družbenem letu na znotraj in na zunaj ni delovalo s tolikim vspehom, s tolikim napredkom, kakor v preteklem letu. Pa tudi požrtvovalnost ni bila še nikdar tako velika, kakršna je sedaj in to nam daje zavest, da mirno sprejemamo od narodnih nasprotnikov nam ponudeni boj in hočemo v njem zmagati. Družbeni delokrog se je v preteklem letu močno razširil. Ni bilo le ustanavljati vrtcev in šol ter obstoječe zavode dobro opremiti, treba je bilo podpreti vsakotero slovensko izobraževalno delovanje, kjer je grozila od nasprotnikov nevarnost. Pogrešali pa smo skoro ob vsakem koraku, ki smo ga napravili v obrambo jezikovne meje, da se z nami ramo ob rami ne bori krepka gospodarska obrambena organizacija Slovencev. Vsepa pa ni in ne bo popoln, dokler prosvetnemu delu ne bo dala zaslombe in podlage gospodarska obramba. Zato pozdravljamo, da se že skoro oživotvori, oziroma ponovi taka organizacija. Z njo bomo mogli roko v roki braniti slovenski svet in slovensko mladino potujčevanja. Tajniškemu poročilu pripada šolstvo in organizacija. Družbeno šolstvo obsega vrtce in ljudske šole. Vrtec je 15 s 17 oddelki, šol pa 5 z 19 razredi. Družbene vrtce je pohajalo koncem leta 1907/08 914 otrok, med temi 425 dečkov in 489 deklic. Vrtci imajo povprečno po 53 otrok, kar priča, kako težavno je delovanje družbenih vrtaric. Pri vzdrževanju družbenih šolskih vrtcev vrlo pomaga krajevni činitelji, predvsem podružnice, županstva in denariti zavodi. Mnogo važnejše nego otroški vrtci so naše ljudske šole. Družba jih vzdržuje 6 z 19 razredi, na katerih se vzgaja 1081 otrok, tako da je v družbenih šolah vstevši vrtce, skupaj 2000 otrok. Krepka je naša pozicija v Trstu. Število otrok v tamosnjih naših šolah raste tako naglo, da ga družbene gnotne razmere ne morejo dohajati. V naših tržaških šolah je bilo letos 787 otrok, in sicer 890 dečkov in 897 deklic. Ze 26 let se pečajo javne oblasti z rešitvijo tržaškega šolskega vprašanja. Do tega hipa še ni rešeno, a mi obetamo, naj si se vnebovpijoča krivica vzdrži v polni meri, ali pa naj se nam vrše par drobčin, mi bomo delovali z vso močjo na to, da vzrastejo na vseh delih tržaškega mesta slovenske ljudske šole, ki se motajo spopolniti s srednjimi in strokovnimi učilišči. Ponos družbe sv. Cirila in Metoda je bila vedno šola v St. Rupertu pri Velikovcu na Koroskem, kamor je slovenska požrtvovalnost postavila imenitno šolsko poslopje s telovadnico. Število otrok v naši šoli se je več let gibalo okrog števila 200. — Med 190 letošnjimi učenci je 68 dečkov in 127 deklic. Na družbenih zavodih deluje 55 učnih močij. Glede podružnic jih spi na Kranjskem 10, na Štajerskem 6, na Goriskem 8; Naklo, Sempas in Ročinj! Zbudite se! Število družbenih članov znaša 8000. Mnogo premalo!

Na predlog akademika Trampusu se je sprejela resolucija: 1. Družbi se naroča, da do 1. ja-

nuarja 1909 izdela nova pravila, jih pošlje podružnicam v pregled in jih predloži prihodnji skupščini v potrdilo. 2. Z ozirom na velik pomen, ki ga ima potovalni učitelj za vsako narodno obrambno društvo, se pozivlja vodstvo družbe, da v najkrajšem času nastavi stalnega potovalnega učitelja. (Vsestransko pritrjevanje).

Zupnik Treiber iz St. Ruperta pri Velikovcu izraza svoje veliko zadovoljstvo, da so vsi govorniki ubrali tako struno, ki ugajajo vsem. Upa, da pridemo v tir, da se vsi Slovenci odklenemo naše ljube šolske družbe. Odstraniti je treba vse, kar nas loči in porabiti, kar nas druži. Glejmo Čehe, ki v narodnem oziru vsi skupno nastopajo in moreta sedeti drug poleg drugega katoliški poslanec in socialno-demokratski. Govornik se zahvali glavnemu vodstvu družbe, ki je prišlo v nasprotju s prejšnjim vodstvom do edino pravega prepričanja, da je v družbenih šolah treba predvsem vcepiti v otrocih narodno misljenje in zavednost, vse drugo se pa prikoži krajevnim razmeram primerno.

Med drugimi se je zavzel dr. Dereani iz Gorice za to, da je treba ustanoviti v Gorici slovenske otroške vrtce.

Iz bilance: Blagajniškega ostanka iz leta 1906 je bilo 9306 K 79 v. Vsi dohodki z ostankom znašajo v preteklem letu K 95.151'03. Vzivalice so dale 6000 K. Izdatki: K 76.160 67; prebitka torej kron 9683 57. Čisto premoženje znaša K 192.842 02. Proračun za prih. leto kaže stroškov K 137.000; dohodkov kaže K 100 580; torej primanjkljaja K 36.480. Med podružnicami je delovala dobro tudi podružnica v Ajdovščini, prvenstvo pa ima tržaška moška podružnica.

Volitve so se vršile per acclamationem in soglasno so bili izvoljeni v odbor gg. prošt Gregor Einspieler v Tinjah, notar Luka Svetec v Litiji, nadučitelj Črnagoj v Ljubljani in dr. Ernest Dereani iz Gorice; v nadzorstvo gg. prof. dr. Ilešič, odvetnik dr. Majaron, oba iz Ljubljane, prof. Scheinigg, odvetnik dr. Müller, oba v Celovcu in odvetnik dr. Ravnihar iz Ljubljane; v razsodništvo so izvoljeni gg. župnik Ražun v Št. Jakobu na Koroskem, ces. svetnik Karel Savnik v Kranju, odvetnik dr. Triller v Ljubljani, notar Jakob Kogej v Ložu in odvetnik dr. Tekavčič v Ljubljani.

Opozarjamo na današnji koncert, ki se vrši ob poldevetih v Sokolovi dvorani. Dolžnost vsakega zavednega Slovenca in Slovenke je, da se udeleži tega koncerta, ki je prirejen v prid naše šolske družbe sv. Cirila in Metoda

Novičar.

Slovenec — božji volek. Po naravi — pravijo — da nam je prirojeno, da je Slovenec mirnega značaja in da je — božji volek. V prvem slučaju se strinjamo, v drugem pa ugovarjamo. Kdo ne pozna teh pohlevnih ovčic na jugu, ki so naši ljubi Avstriji pomagali sto- in stoletja hraniti državo, pri tem so začeli v šolstvu in tudi v gospodarstvu. Naša vlada — ta mačeha vseh mačeh — pa vrača nam Slovincem šilo za ognjilo. V Ptuj, kjer je imela naša dična Ciril-Metodova skupščina svoj letošnji občni zbor, je najeta, iz vseh zakotnih gnezd s Spodnje Štajerskega zmešana fakinaža prišla pobijati in cropat mirne zborovalce in — dame. Fej, nemška kultura! Vlada ni hotela dati Slovincem pomoči, temveč je na ta način direktno ali indirektno pripomogla, da je nemški Mhelj pokazal svojo surovost v Avstriji, kjer smo Slovenci enakopravni z vsemi drugimi narodi. V Ljubljano so nagnali orožnikov menda iz cele Kranjske, pa celo poklicali — vojaštvo. Prav po črnetovski! Dvojna mera!

Narodnost klerikalcev. Ze sto in stokrat smo imeli priliko dokazovati, da je klerikalcem narodnost deveta briga. Vse njihovo zatrjevanje, da so oni pravi zastopniki našega slovenskega ljudstva in da le oni delajo za prosep naše narodnosti, pa ni nič drugega, kakor slepilo nevednim ljudem, nič drugega nego goli humbug! V Ljubljani imamo klerikalno «Vzajemno zavarovalnico», katero je naše ljudstvo pravilno krstilo «Škofovo zavarovalnico». To zavarovalnico so klerikalci ustanovili po nepotrebnem. Namen jim je bil v prvi vrsti izpodrinuti druge slovanske zavarovalne zavode, poleg tega pa se mastiti in obogatiti z denarjem našega slovenskega ljudstva. Razvili so za to zavarovalnico velikansko reklamo. Nebroj njenih agentov obetaval naše slovenske kmete in jim prigovarja, da odstopijo od drugih slovanskih zavarovalnic in pristopijo k tej škofovi zavarovalnici. Kako pa ti ljubi narodnjaki, kar jih je pri tej klerikalni zavarovalnici, spoštujete našo narodnost in naš materni jezik? Tako, da med našim slovenskim narodom vsiljujejo blaženo — nemščino! Pred par dnevi se je zgodil slučaj, da je ta klerikalna «Vzajemna zavarovalnica» poslala neki čisto slovenski stranki dopis in je temu priložila za odgovor dopisnico, na kateri je s pečatom natisnjen naslov. Toda menite li, da je naslov slovenski, kakor bi vsakdo pričakoval in kakor bi bil v tem slučaju opravičen in popolnoma

na svojem mestu? Kaj se! Čujte in strmitel! Naslov je samo nemški in se glasi tako-le: «Gegenseitige Versicherungsanstalt gegen Feuerschäden und Beschädigung von Kirchenglocken in Laibach». — Take dopisnice z nemškim naslovom pošilja slovenskim strankam klerikalna «Vzajemna zavarovalnica», ki vabi Slovence, da zavarujejo svoje predmete pri tej edini, domači slovenski zavarovalnici. Fej, taki narodnosti! Pa naj sedaj še kdo reče, da niso naši klerikalci pravi narodnjaki in da jim ni narodnost in mila slovenska domovina nad vse!

Moška in ženska podružnica «Družbe sv. Cirila in Metoda» v Kranju priredi dne 19. t. m. zvečer ob 1/2 9. uri v sokolski telovadnici koncert. Sodelujeta pevski zbor «Narodne čitalnice» v Kranju in orkester «Sloga». — Spored: 1. G. Rossini: Overture iz opere «Semiramida», orkester. 2. I. Liadow: Vozle rečki, vozle mostu, ruska narodna, mešan zbor. 3. Max Vogrich: Staccato-caprica za klavir, svira g. Bogdan Šivnik. 4. Er. Lehár: Pesem Vilje iz opere «Vesela vdova», poje gospa Anica Pirnatova s spremljevanjem orkestra. 5. Viktor Parma: Intermezzo iz opere «Ksenija», orkester. 6. Fr. Gerbič: Slovanski brod, moški zbor. 7. Ch. de Bériot: D-dur koncert za violino s spremljevanjem klavirja, op. 16, št. 1., igra na violino g. Stanko Sajovic, na klavirju ga spremlja gđ. Hani Sajovic. 8. Anton Foerster: Venec Vodnikovih in na njega zloženih pesmi, moški zbor, sopran in alt s spremljevanjem orkestra. Po koncertu prosta zabava. Saljiva pošta in saljiva loterija. Vstopnica: Sedeži I.—III. vrste 2 K, od IV. vrste naprej 1 K, stojišče 60 v., za djake 40 v. Z ozirom na dobrodelni namen se preplačila hvaležno sprejemajo. Začetek točno ob pol 9. uri zvečer. Garderoba je v zgornji sobi telovadnice.

Fozor, trgovci na Gorenjskem! Kakor čujemo ob skepu lista, se pripravlja te dni obširna akcija proti tistim nebriznežem ki dopisujejo le nemški, zlasti onim ki imajo dvojezične ali pa samo nemške napise. Imena takih „Tudi“-Slovencev za danes zamolčimo.

Zob za zob Svarimo vse ognjevitte narodnjake, naj se zavedajo svojih dolžnosti in naj varujejo v sedanjem nemirem času svojo kožo. Pamet je boljša kot žamet.

Vpeljava zimskega voznega reda 1908/1909 na državni železnicah. Zimski vozni red c. kr. avstr. državnih železnic, veljaven od 1. oktobra 1908, se uveljavi na vseh progah c. kr. ravnateljstva državne železnice v Trstu ob 12. uri ponoči od 30. septembra na 1. oktobra t. l. Napram poletnemu voznemu redu so le sledeče nebitvene spremembe: Proga Jesence-Trst c. kr. drž. žel.: Osební vlak št. 25 preneha voziti na progí Jesence-Bled. Proga Trbiž-Ljubljana j. ž.: Osební vlak št. 1722 se opusti in osební vlak št. 1715 bo na progí Jesence-Ljubljana j. ž. vozil za 15 minut pozneje, t. j. popoldanski vlak, ki pride v Kranj 3'07. Lokalna železnica Kranj-Tržič: Mešanec št. 2556 bo radi zveze na vlak št. 1715 proge Trbiž-Ljubljana j. ž. 15 minut pozneje vozil. Lokalna železnica Ljubljana drž. žel. Kamnik: Nedeljska vlaka št. 2158 in 2159 prenehata voziti z 31. oktobrom t. l.

Osební vesti. Prestavljen je g. J. Grafenauer, profesor v Kranju, na prvo državno gimnazijo v Ljubljano.

Predavanje. Drugo soboto, 26. t. m., predava v «Narodni čitalnici» v Kranju član «Vesne» cand. jur. Ivan Stanovnik. Predmet bo: «Politični porod slovenskega naroda.»

Izkaz pogreovalnice društva slovenskih trgovskih sotrudnikov v Kranju: Službo isteje 2 pomočnika manufakturne, 5 mešane in 2 specerijske stroke. Sprejmejo se 2 pomočnika mešane, 1 manufakturne in 8 specerijske stroke. Društvo poseduje za delodajalce brezplačno, za delojemalce proti odškodnini od 2 K. Vsem dopisom naj se priklopi «Posreovalni odsek».

Gosposja Franca Jožeta gimnazija v Kranju šteje začetkom šolskega leta 1908/5 317 učencev, ki se takole razdelo na 8 osnovnih in 2 vzporedna razreda: Ia 34, Ib 34, IIa 29, IIb 27, III 43, IV 44, V 23, VI 36, VII 20, VIII 27. Učiteljski zbor sestoji iz 12 stalnih in 2 nadomestnih učnih moči.

Obrtno-nadaljevalna šola v Kranju. Vpisovanje učencev obrtne nadaljevalne šole v Kranju za šolsko leto 1908/09 se bode vršilo dne 27. septembra t. l. dopoldne od 10. do 1/2 12. ure v ljudskošolskem poslopju. Pouk se prične 1. oktobra t. l. Po razpisu c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dne 20. junija 1908, št. 14818, se bode nadalje vršil pouk v četrtkih od 8.—12. ure dopoldne, in v nedeljah od 8.—11. ure dopoldne, za risanje I. in II. razreda do 12. ure dopoldne.

Klerikalna neustrpnost. Iz Škofje Loke nam poročajo: V tukajšnji samostanski šoli ni bila letos sprejeta neka učenka iz Zirov, ker so nune vedele, da se je ta njihova bivša gojenka v času šolskih počitnic udeležila nedolžne telovadbe ondotnega sokolskega društva. Prepričani smo, da dotični ovaduh ni nihče drugi, kakor znani beški žirovski kaplan Perko. Njemu na roko gre seveda tudi nunski spiritual Nace Nadrah, ki skoro vsako nedeljo na prižnici na prav surov in pobalinski način napada naša narodna društva, posebno pa «Sokola». Radevedni smo, če bode ta oba ta šola

namestnika kmalu nehala napadati naša pošena naročna društva? Drugače homo res primorani seti v njuno preteklost in objaviti tisto zanimivo gradivo, ki ga imamo na razpolago. Pristavimo pa še to vprašanje: Ali bi skofjeloške nune dotično učenko tudi izključile iz svoje samostanske šole, če bi se ona udeležila nemoralnih prireditev Čukov pod okriljem duhovnikov?

Zobozdravniški atelje v Kranju. Naprošeni smo objaviti naslednje vrstice: Gospod dr. Edvard Globočnik, okrožni zdravnik v Kranju, se ni — kakor govore nekateri — preselil v Roosovo hišo, temveč ordinira še vedno kakor prej v hiši, kjer je lekarna. Ondukaj ima tudi svoj zobozdravniški in zobotehnični atelje ter je slavnemu občinstvu na razpolago vsak dan, pa ne samo ob nedeljah, kakor poprej.

Škandal. Te dni so postavili na obeh koncih železnega mostu čez Kokro tik Kranja dve železni tablici, na katerih se blesti na prvem mestu nemški in šele na drugem mestu slovenski napis. Vrhutega pa nemški tekst ni niti pravilno napisan. To se zgodi v deželi, ki je v pretežni večini slovenska. Merodajni krogi naj protestirajo proti takemu ponižanju našega jezika.

V železnikih se je osnovala posojilnica, ki je v naprednih rokah. Ker so zraven najboljši posestniki, ima lepo prihodnost. Poslovati prične v kratkem.

Pevski zbor iz Krops, pod vodstvom g. nadučitelja Pleničarja se je v tem času, od kar obstoji, že toliko izvežbal, da je napravil zadnje nedeljo izlet na Dobravo, kjer je v veselje in zabavo sebi ter domačinom prav ubrano prepeval lepe narodne pesmice. Gospod gostilničar je pa s svojo izborno kapljico ter izvrstno kuhinjo postregel vsem v splošno zadovoljnost. Zato smo pa bili vsi prav židane volje. Želeti bi bilo še več takih izletov. Mladi pevski zbor, ti pa korakaj po začrtani poti vrlo naprej!

Čemu se je zgradila takozvana Bohinjka železnica? končni dogodek. Sploh se je zatrevalo, da je ta proga v prvi vrsti strateškega in potem šele prometno-industrijskega pomena. Nemški krogi iz rajha pa imajo o tej železnici čisto posebne nazore, kar naj pojasni sledeči dogodek: Kmalu po otvoritvi te imenitne proge se je peljala znana rodoljubkinja in navdušena Vseslovenka z Jesenic proti Gorici-Trstu. Vozeč se v II. razredu, je imela za sopotnika elegantno oblečenega, nekoliko osivelega gospoda, koji se ji je v daljnem pogovoru predstavil kot «nemški general v dispoziciji», držeč v roki zemljevid v merilu 1: 75.000, izdani po avstrijskem zemljepisnem zavodu. On: «Ali ste milostiva tukajšnja domačinka?» Gospa: «Da, Slovenka sem, rojena v glavnem mestu te pokrajine, kjer se govori slovansko narečje.» General: «Kakšno slovansko ljudstvo živi tukaj, saj so vsa imena gorá, rek, mest in vasij popolnoma nemška in tudi govore na stacijah samo nemški?» Prisedsi na postajo «Dobrava» pravi gospa: «Prosim, gospod general, to je vendar pristno slovansko ime! On: «Temu oporekam, vsaj je pisano pravilno z nemškim «w»; no, milostna, vedite, da je

ta proga zgrajena v prilog nam Nemcem, da imamo najkrajšo pot do Trsta, kjer imamo posebne nemške interese! Videant Slovenci ob Adriji!

Prememba posesti. Z Bleda nam poročajo. G. Henrik Luckman je kupil od graščaka Muhra vilo «Julienheim». Vila je ena najlepših na Bledu. Bog daj, da bi se tudi novi posestnik ravnal po reku, ki ga je dal na vili napisati ranjki Muhr, vneti častilec Kranjske dežele: «Mit Herz und Hand — fürs schöne Krainerland».

Povozil je vlak na Jesenicah naddavkarja Terča iz Sarajeva. Hotel je v zadnjem hipu prestopiti v drug vlak.

42 divjih koz so postrelili pri zadnjih lovih knezov Windischgraetzov v Kamniških planinah.

Šolske vesti. Nadučitelj g. Andrej Kmet v Cerkljah je dobil zaradi bolezni dopust in pride na njegovo mesto izprašana učit. kandidatinja gđ. Melanija Fajdiga. Istotako je zaradi bolezni dobila učiteljica gđ. Marija Frantar v Cerkljah dopust in pride na njeno mesto kot suplentinja izprašana učit. kandidatinja gđ. Angela Miklavčič. Izprašana učit. kandidatinja gđ. Ana Fajdiga je namesčena kot suplentinja v Smartnem pri Kranju.

Vrat si je prerezal upokojeni orožniški stražmešter g. Ivan Pa všek na Jesenicah v bipni blaznosti. Poškodoval se je smrtonovarno ter s ga prepeljali v bolnišnico v Ljubljano.

Prstovoljno gasilno društvo se je ustanovilo v Godešcu pri Medvodah.

Ali je to prav? V nedeljo, dne 6. t. m., se je vršilo na Bledu posvetovanje, kaj naj se zgodi z darili, ki so došla županstvu na Bledu povodom požara za pogorelce. Gosp. župan je poročal, da je prišlo z onimi 5000 kronami, ki jih je v prvi sili podaril naš cesar, skupaj 21.000 kron ter predlaga, naj se podpore iz tega denarja ne da nikomur na roke, marveč naj se naloži v hranilnici po zneskih in imenih, kolikor se bo komu prisodilo. Izplačalo se bo pa takrat, ko bodo imeli vsi pogorelci svoje nove stavbe vsaj deloma dogotovljene. Nekdo drugi je se dostavil, da se onim pogorelcem, katerih pogorena poslopja zapadejo v regulacijski načrt ter bi temu načrtu delali ovire, ne izplača prav ničesar. Ti predlogi so obveljali. Na te — čudne — sklepe smo pogorelci molčali. Presenečeni smo bili in do dna naše ogorčeni, pa ko smo slišali, da se hoče precejšen del tega denarja porabiti v regulacijske namene. Podpora našega cesarja in drugih darovalcev dala se je v namen, da se denar takoj razdeli med pogorce posebno, ker je zima pred durmi in beda velika, ne pa da se nalaga v hranilnico in se potem porabi en del za druge namene, nego je denar bil dan, pogorelci naj pa med tem stradajo in prezebujajo. Naša beda nima z regulacijskim delom nič opraviti in zahtevamo, da se denar takoj razdeli, ker smo skrajno potrebni in le tako bode ustrezno tudi blagim namenom dobrotnikov, ki so nam v ljubezni do bližnjega priškočili v prvi hudi stiski na pomoč, po zlatem reku: «Kdor hitro dá, dá dvakrat». Seveda v pomožnem društvu, ki se je osnovalo takoj po požaru, sede sami rojeni gospodje à la župnik Oblak i. t. d., katere ni zadela nikaka nesreča. Denar se je dal

za nas pogorelce in spada nam in nikomur drugemu in mi kar najodločneje zahtevamo, da si potrebno za zimo omislimo in si pripravimo vsaj streho za silo nad seboj. Zahtevamo tudi pravične in nepristranske razdelitve in točen račun, razgrnjen v županski pisarni, da le bodemo primorani obrniti se drugim. Sramotno je dovolj, da smo morali že enkrat uporabljati silo z vlogo na c. kr. okrajno glavarstvo v Radovljici, od kojega pričakujemo hitre in ugodne rešitve. Več pogorelcev.

* * *

Društvo tiskarjev na Kranjskem slavi jutri štiridesetletnico svojega obstanka. Tem povodom priredi poleg drugega tudi od pol 3. uri popoldne do 8. ure zvečer na vrtu, oziroma ob slabem vremenu v areni «Narodnega doma» koncert brez vstopnine s sodelovanjem slavne «Društvene godbe», h kateremu se vsi prijatelji tiskarjev uljudno vabijo. Pri koncertu sodeluje tudi oddelek slov. del. pevskega društva «Slavec».

Kolera na Ruskem se je razširila že po vsem mestu. «Rdeči križ» deluje z vso požrtvovalnostjo. Vodstvo «Rdečega križa» je darovalo 100.000 rubljev, da se napravijo po mestu šotori za čaj in kavo. Dosedaj je obolelo 1273 oseb, umrlo pa 365.

Podpis Matere Božje. — Neka Cecilija Giacomini v kraju Fonzašo pri Belluou je imela «čudodelno» Marijino podobo, h kateri so hodili romarji v obilnem številu. Kmalu je nabrala babnica 5000 lir ter jih naložila pri domači posojilnici na ime Matere Božje. Oblasti je bilo končno dosti teh čudežev pri Giacomini, zato jej je vstavila «gšeft». Giacomini je hitela v hranilnico po denar, ali tu so jej povedali, da ker je svota vložena na ime Matere Božje, je potreba podpisa Matere Božje, ako hoče dobiti denar. Žena se je zatekla k nekemu odvetniku, da jej preskrbi ta mirakel; sama si ne upa nič opraviti pri Materi Božji, dasi so jej mirakeljni z njeno sliko prinesli tisočake!

Ljudočrci v Afriki. Iz države Kongo v srednji Afriki prihaja vest, da so napadli črni domačini posadko in potnike nekega parnika na reki Kongo ter jih snedli.

Bombo je vrgel nekdo na predsednika guatemalske republike v Ameriki. Za podrobnosti se še ne ve.

Nesreča na železnici. Pri Tarnovu na Galiskem je trčil nek osebni vlak v polnem paru v tovornega. Strojevodja in kurjač sta smrtno nevarno ranjena. Ranjenih je tudi boljalimarj nevarno 28 potnikov.

Kolera na Ruskem. Na Ruskem je zbolelo minuli teden 2296 oseb na kolero; 1026 jih je umrlo. Posebno hudo razsaja ta kužna bolezen na južnem Ruskem in v Petrogradu. Ena oseba je tudi že zbolela s sumljivimi znaki kolere v Tarnopolu na Galiskem.

Zastrupljenje z gobami. V Ramsdorfu na Holštajnskem je zbolelo 200 oseb, ker so jedle strupene gobe. 8 jih je že umrlo.

Društvu slov. trgovskih sotrudnikov v Kranju je daroval gosp. Alojzij Jos. Kuslan, tvrdka Grobath, 4 krone za knjižnico pod g. slom: «Afera mavšcl». Lepa hvala!

Mestna hranilnica v Kranju

obrestuje hranilne vloge po

Splošni rezervni zaklad
185.000 kron
Posebni rezervni zaklad
3.300 kron.

26-20

4%

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje hranilnica iz lastnega. Narasle vložne obresti pripisuje h kapitalu vsakega pol leta — to je dne 30. junija in dne 31. decembra — ne da bi bilo treba vlagateljem se zglašati radi tega pri hranilnici.

Za varnost hranilnih vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina Kranj z vsem svojim promoženjem in z vso svojo davčno močjo. — Da so hranilne vloge resvarne, priča zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev.

Hranilnica posoja na zemljišča po 5% na leto in na amortizacijo v 36 letih, tako da na primer dolžnik v teku 36 let popolnoma poplača posojilo 100 kron z obrestmi vred, ako plačuje vsakega pol leta po 3 krone.

Ta najstarejši denarni zavod v Kranju uraduje na rotovžu vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne, ob smanjih in tržnih dneh pa tudi od 2. do 4. ure popoldne.

Poročili se ja v Now-Yorku Ivan Wolker, doma iz Kamnika z gđc. Leopoldino Kvas iz Domžal.

Ostri strell iz vojskega vlaka. V blizini postaje Sv. Valentin je med vožnjo vojskega vlaka iz vlaka padlo več ostrih strel. Vlak so ustavili. Dognali so, da so neki poddesetnik in dva rezervista-infanterista streljali iz voza na ptiče. V Št. Hipolitu je «lovce» aretirala vojska patrulja.

Nego se odrezali v goriski bolnišnici 15 letnemu dečku Petru Vizintinu, ki je padel v gozdu ter si zlomil levo nogo.

Levo roko si je zlomil pri padcu tež kamenje 54 letni zidar Anton Lukežič iz Bilj. Zdravi se pri usmiljenih bratih v Gorici.

Grozno nesrečo v topilnici. V Prsinji je omedlel neki delavec in padel v voz, v katerem so peljali rudo v topilnico. Delavci, ki so voz porivali, tega niso opazili in so ga z rudo vrgli v ognjeno morje, kjer je v nekaj trenutkih zgorel. Drugi delavec je pa zgorel, ko so izpustili iz peči tekoče železo.

Prepoved praznovanja Tolstojevoga jubileja. Generalni guverner v Moskvi je prepovedal občinskemu svetu v Vologdi prirediti slavnost v proslavo 80 letnice grofa Tolstega. Guverner v Harkovu ni prepovedal samo jubilejne slavnosti, nego celo predstavo drame „Moč teme“.

Predrzen roparski napad. Na Ilici v Zagrebu je prišel v sredo, 2. sept. opoldne v trgovino zlatine 80 letne vdove Lavrič nek mož in je zahteval zlat prstan na ogled. Vdova mu je hotela postreči, v tistem hipu jo je zgrabil, ji prerezal vrat in jo vrgel na tla. Na to je oropal blagajno in zginil. Starica je tako težko ranjena, da bo najbrž umrla.

Italijanski duhovnik — vohun. Po poročilih južnotirolskih listov so v Lastebassi na tirolsko-italijanski meji ujeli in zaprli nekega italijanskega duhovnika zaradi razžaljenja našega cesarja in ker je na sumu, da je vohunil.

Tej v volčji koži. Ivan Medič iz Beline v Dalmaciji bi bil rad okradel ovce, a so ga vselej zalotili. Vselej je oblekel volčjo kožo in ko je nastala noč, je prilomastil v ovčji stan in jemal švinčeta seboj. Pastirju se je čudno zdelo, ko je nekdo zapazil «volka» ki je imel, tako čudno hojo. Ko je prihodnja noč zopet prišel ropar, je zagrmel pastir nad njim: «E to je to pobratime?» Medič je potegnul samokres in ustrelil na pastirja, a ga ni zadel. Pastir pa bodi len, je oplazil tatu s kolom, da je oblezal na tleh. Hital je po orožnike, ko so pa ti prišli, volkodlaka že ni bilo nikjer.

Konj se je smotil. Na Dunaju je šla po ulicah Adela Ark, ki je imela na glavi modern klobuk z mnogo zelenjave in cvetja. Prišedša mimo fujakerskega stojišča je dobil neki konj apetit po zelenjavi ter je hlastnil po klobuku. Gospodična je hotela rešiti klobuk ter se je zgrabila z obema rokama za glavo, a pri tem jo je konj z zobmi še na roki rani. Pred sodiščem je mož zatrjeval, da Dunaj nima mirnejšega konja, kakor je njegov, a kdo bi mu zameril, da je pri pogledu toliko paše dobil apetit. Izgovor po možu ni pomagal, temveč je moral plačati 10 K globe.

Izpred sodišča.

— Uboj. Hlapec Valentin Jenko je bil ježen na delavca Jakoba Kakovca iz Senčurja, ker je imel ta ljubavno razmerje z njegovo sestro Marijo. V nedeljo, 2. avgusta zvečer je prišel Jenko v neko gostilno na Primskovem; tam je sedel med drugimi gosti tudi Kapovec, ki je prislemu tudi napil, kar je pa nekoliko vinjeni Jenko osorno odklonil. Kmalu je nastal med obema prepir, tekem katerega je Jenko udaril Kapovca po nosu. Ta pa je vsled tega, da bi bil za vsak slučaj pripravljen, odprl svoj ostro nabrušeni nož ter se odstranil proti kuhinji. Jenko mu je sledil in ga sunil s pestjo od zadaj v hrbet. Že preje je Kapovca raztogotilo Jenkovo postopanje, zdajci pa poseže v žep, se obrne in sune dvakrat z nožem s tako silo proti svojemu nasprotniku, da mu s prvim sunkom predere prsno kost in mu rani srce, z drugima sunkom ga pa rani v leve nadlehti. Jenko se je zgrudil in bil v par trenutkih mrtev. Obdolženec vse odkrito prizna, zagovarja se le s silobranom. Kapovec je bil spoznan hudodelstva uboja krivim in obsojen na 5 let težke ječe.

— Kazenska razprava proti morilecu vipavskega dekana. (Morilec Pangerc obsojen na smrt.) Pred ljubljanskim porotnim sodiščem se je vršila kazenska razprava proti Viktorju Pangercu, rojenemu v Vipavi dne 7. decembra 1882 in bivšemu delavcu v Trstu, zaradi roparskega umora, ki ga je izvršil nad dekanom in častnim kanonikom Matejem Erjavcem. Porotno razpravo je vodil dvorni svetnik Pajk. Pangerc je bil slab, bled in je plašno gledal okoli sebe. Pozna se mu, da je bolan. Naval k razpravi je bil velikansk. Pangerc je sede odgovarjal na vprašanja, ki mu jih je stavil predsednik sodnega dvora. Pangerc se je učil tri leta ključavničarstva, a veselja ni imel do tega rokodelstva, potem je bil nastavljen v Trstu kakor pomožni izprevodnik pri državni železnici, a svojo službo je dobrovoljno popustil, ker si je domneval, da ga hodi žena tožari, ker se je večkrat javil bolnim. Potem je bil dninar in je zaslužil 4 krome na dan. Pustil je ženo in dva otroka in šel je k svojemu bratu. Delal je, če je kaj dobil. Meseca aprila je bil en mesec pri očetu v Vipavi, potem je šel v Gradec, od tam v Trst. A čim dalje je bolj bolehal. Obdolženec je poploma potrt in vidi se mu na njegovi vnanjosti, da je bolan in da ne bo več dolgo živel. Med razpravo se je večkrat okrepečal s požirki vode. Zaslisanih je bilo več prič. Kakor zagovornika je odredila odvetniška zbornica sodnega svetnika v p. Vencaja. Obtoženec je vsled enoglasnega pravoreka obsojen na smrt radi umora.

Zobozdravniški atelje O. Seydla v Kranju
se nahaja
v Roosovi hiši nad trgovino.

Književne novosti!

Izšli sta brošuri:

„Ljubljanski Grad“.

Spisal F. G. in

„Osnovni nauki o narodnem gospodarstvu“.

Spisal Valentin Žun, c. kr. finančni komisar v Radovljici.

Obe knjigi je tiskal Iv. Pr. Lampret v Kranju. Občinstvu obe knjigi prav toplo priporočamo.

Zahvala.

Telovadno društvo «Sokol» v Škofji Loki se tem potom najiskrenejše zahvaljuje vsem, ki so z dejansko, oziroma gmočno poštvovalnostjo pripomogli, da je javna telovadba, kakor tudi veselica dne 8. kimovca, tako krasno uspela. Posebno se pa zahvaljuje bratskemu telovadnemu društvu «Sokol» v Zireh, da se je odzval povabilu v tako velikem številu, ter s sodelovanjem vrlih telovadkinj pripomogel, da je dosegla telovadba tako lep uspeh. Dalje se zahvaljuje bratom iz Kranja, Jesenic in Železnikov za njihov poset, kakor tudi slav. županstvu v Škofji Loki za prepustitev prostora na glavnem trgu. — Vsem prijateljem društva krepek «Na zdar!» V Škofji Loki, dne 10. kimovca 1908.

ODBOR.

Zahvala.

Gor. akad. fer. društvo «Vesna» se povodom svoje prireditve v Cerkljah dne 8. septembra najiskrenejše zahvaljuje vsem onim, ki so pripomogli veselici do tako lepoga uspeha, predvsem g. županu in poslancu ljubljanskemu I. Hribarju za prepustitev vrta, gospema Vavkenovi in Lapajnetovi, ki sta skrbeli za točno postrežbo, g. posestniku Fr. Ahlinu in celi poštvovalni rodbini Kernovi za njihov trud pri predpripravi, g. Bolki za poštvovalno vodstvo pri «Rokovnjaci», vsem igralcem, igralcem, damam in gospodom ter domačim sotrudnikom in slavnemu občinstvu, ki je z mnogostevilno udeležbo od blizu in daleč pokazalo društvu svojo naklonjenost.

KRANJ, dne 10. septembra 1908.

Za odbor:

Dr. Josip Macin
čl. predsednik.

Levra Topina
čl. tajnik.

Lepa soba

novovo opremljena in s hrano se takoj odda.
Več poves upravnistvo «Gorenjca».

Vozni red Kranj-Tržič

veljaven od 6. julija 1908.

Medani vlaki				Postaje	Medani vlaki			
sj.	dop.	pop.	zv.		sj.	dop.	pop.	zv.
8:05	12:37	4:47	8:32	Kranj	6:02	10:—	2:57	7:42
8:20	12:52	5:02	8:47	Naklo	5:51	9:49	2:46	7:31
8:34	1:06	5:16	9:01	Duplje	5:39	9:37	2:34	7:19
8:44	1:16	4:26	5:11	Križe	5:29	9:27	2:24	7:09
8:53	1:25	5:35	9:20	Tržič	5:20	9:18	2:15	7:00

Mestna hranilnica v Kranju

Splošni rezervni zaklad
185.000 kron
Posebni rezervni zaklad
3.300 kron.

Koncem leta 1907: Stanje hranilnih vlog 4.497.000 kron, posejll na zemljišča 2.725.000 kron ter posejll občinam 183.000 kron.

Ta najstarejši denarni zavod v Kranju uraduje na rotovžu vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne, ob smanjih in tržnih dneh pa tudi od 2. do 4. ure popoldne.

obrestuje hranilne vloge po

4%

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje hranilnica iz lastnega. Narasle vložne obresti pripisuje h kapitalu vsakega pol leta — to je dne 30. junija in dne 31. decembra — ne da bi bilo treba viagateljcem se zglašati radi tega pri hranilnici.

Za varnost hranilnih vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina Kranj z vsem svojim premoženjem in z vse svoje davčne močjo. — Da se hranilne vloge res varne, priča zlasti to, da viagaje v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varevancev.

Hranilnica posoja na zemljišča po 5%, na leto in na amortizacijo v 36 letih, tako da na primer dolžnik v teku 36 let popolnoma poplača posejlljo 100 kron z obrestmi vred, ako plačuje vsakega pol leta po 3 krona.

so dosedaj posebno tudi v gospodarskem oziru preveč služili nemškemu narodu in da je nemški narod dobival svoje koristi v popolnoma slovanskih krajih. Uvideli so pa tudi, da se je treba Slovonom le združiti v gospodarsko samopomoč in vsa ta korist, ki je prej šla v tuje žepe, ostala bo slovanskemu narodu. Če so prej Slovani nosili svoj denar v nemške kraje, če so bili v udeležbi pri nemških bankah in podpirali nemško industrijo, se bodo postavili sedaj na lastne noge. Treba je bilo samo zblíževanja posameznih slovanskih narodov in to zblíževanje se je začelo že na vseslovanskem shodu v Pragi, pa tudi sedaj pri vseslovanskem časninarskem shodu v Ljubljani. Zato želimo tudi mi temu shodu kar najboljših uspehov!

Zobozdravnik Oton Seydl, se ne nahaja več v stanovanju g. dr. E. Globočnika, temveč od sedaj nadalje v Roosovi hiši nad prodajalno v Kranju. Ordinira vsako nedeljo in ponedeljek.

Glavna skupščina »Zaveze sv. jugosl. učit. društev« v Gorici je naravnost sijajno potekla. Zborovanja delegatov v nedeljo, 6. sept., se je udeležilo nad 100 odposlancev vseh učiteljskih društev; glavnega zborovanja 7. sept. pa do 500 učiteljev in učiteljic iz vseh slovenskih dežel. Zborovanja so se udeležili goriski dež. poslanci Andr. Gaberšček, dr. Franko in Strekolj, dr. Tuma, vsi 4 goriski okrajni šolski nadzorniki ter zastopnik srednješolskih učiteljev dr. Ožvald.

Polaganje temeljnega kamena za Trubarjev spomenik. Dne 8. septembra t. l. se je položil v bližini Narodnega doma v Ljubljani temeljni kamen za Trubarjev spomenik. Pri tej priliki so govorili razni znani Slovani kakor: Slovenec dr. Ivan Tavčar, državni poslanec in profesor češke tehnike v Pragi Hraski, dr. Hrbovicki, Rus Stahovič, Poljak Dobrožinski, hrvaški poslanec dr. Šurmin, Bolgar Frangia, Slovak dr. Blaha, Srb Pavlovič in proslavljali slovenski narod z ozirom na krute boje z nasprotniki kakor tudi zasluge Primoža Trubarja za naš jezik in za našo književnost. Slavnost, pri kateri je bilo vse polno občinstva, se je izvršila na jako sijajen način. Postavil se bo torej spomenik tudi Trubarju in sicer v prvi vrsti kot književniku, kot ustanovitelju slovenske knjige, kateri je dvignil naš narod iz teme in spanja.

Slomškarji na Bohinjski Bistrici. Istočasno, kakor »Zveza učiteljskih društev«, so imeli tudi Slomškarji svoje zborovanje. Prvi so se zbrali v Gorici v impozantnem številu, drugi so se selili na Bohinjski Bistrici, a morala je biti prava in velika ravščina, ker se »Slovenec« ne upa povedati, koliko jih je bilo in koliko jih je. V »Zvezi« je 2061 članov, pri Slomškarjih pa komaj par tucatov. To priča dovolj, kak pomen ima vsa slomškarja sploh in kak pomen njen shod na Bohinjski Bistrici. Na shodu je nastopil tudi dr. Lampe. Med drugim je rekel: »Dežela je dolžna krščanskemu učiteljstvu dati, kar mu gre. Toda poudarjam samo temu v polni meri, ki vzgaja mladino v pravem krščanstvu. Oni pa, ki so sovražni ljudstvu, naj ne pridejo, da bi jim dežela dala, česar ne sme in ne more.« Menda se ta modrost dr. Lampeta nanaša na nujno potrebno zvišanje učiteljskih plač. Ne dvomimo čisto nič, da ima dr. Lampe dobro voljo, razdeliti učiteljstvo na krščansko in nekrščansko, to je na klerikalce in neklerikalce in da bi klerikalcem rad zvišal plače, neklerikalce pa utopil v žlici vode, a vlic temu so njegove besede samo »flavze« in prav nič drugega kakor »flavze«, ki se ne bodo nikdar uresničile. Nikdar! Kar se p. tiče sovražnikov ljudstva, je že davno po vsem svetu zmagalo spoznanje, da so največji sovražniki ljudstva klerikalci in da stori dobro, ljudstvu koristno in bogu dopadljivo delo, kdor izganja temo iz človeških glav. V ostalem pa naj si dr. Lampe nikar ne domislja, da pripisuje učiteljstvu njegovim besedam kak pomen. Govoril je kakor vedno z namenom, da bi učiteljstvo teroriziral, a tega terorizma se nihče ne boji.

Sokolstvo, Čehi in Slovenci! Kaj pomeni Sokolstvo za Čeha, vemo vsi. »Kar Sokol, to Čeh« — tako pravijo s ponosom naši bratje Čehi, ki so spravili telovadbo v sokolskih društvih na tako višino, da jih občuduje celi svet. Telovadba ohrani človeka čilega in zdravega ne le na telesu, ampak tudi na duhu; zato tudi lahko prištevamo češki narod med najenergičnejši, najinteligentnejši narod na svetu. Ne le Slovani nego tudi nasprotniki Čehov občudujejo, kako se hitro in krepko razvijajo in napredujejo. Pri tem ima gotovo tudi veliko zaslugo sokolstvo, ki navdušuje narod ne le za čilost in krepkost posameznika, ampak tudi za čilost celega naroda, za materni jezik in njega lepoto. Sokolske slavnosti na Češkem so prave narodne slavnosti. Sokol v rdeči srajci in sokolskim peresom je Čehu vzor narodnjaka, sokolska armada predstavlja Čehom narodno armado vrljih narodnih sokolskih vojakov. Češki minister Prašek sam je nastopil v rdeči srajci in se podal med ljudstvo; udeležil se je sokolske slavnosti v Slionu ter je imel navduševalen govor. Minister je rekel, da si ne šteje za zaslugo, temveč za dolžnost, da je bil med ustanovitlji Sokola ter se postavlja v vrsto z junaki in rdečih srajcah. Pozival je Sokole, naj se prsi ob prsi postavijo v bran ter množe sokolske vrste. »Mali narod smo, zato pa moramo s kvaliteto nadomestiti

kvantiteto.« Ministrov govor je zbudil nepopisno navdušenje. Tudi Slovenci imamo že nekaj sokolskih društev. — Posnemajmo Čeha ter ustanovljajmo sokolska društva!

Odličan gost v Bohinju Član »Gospodarstvenodume« grof Vladimir Aleksejevič Bobrinski se je pripeljal s soprogo, četvero dece, učiteljem in služničadjo na večtedensko bivanje v Bohinju, kjer stanuje v grand hotelu »Triglav«.

Državna subvencija. Vas Preska v ljubljanski okolici je dobila 5640 K državne podpore za vodovod.

»Žirovnikov zbor« v Št. Vidu pri Ljubljani vabi na cesarsko jubilejno slavnost, ki jo priredi dne 13. septembra 1908 v gostilni pri »Slepem Janezu«. Spored: 1. Slavnostni govor. Govori g. Albin Koman. 2. Cesarska pesem. Poje zbor. 3. Slavnostna deklamacija. Deklamuje gosp. Franc Brecljnik. 4. Bodi zdrava domovina. Poje zbor. 5. V pepelnici noči. Deklamuje gosp. Ivan Pipan. 6. Lepa naša domovina. Poje zbor. 7. Šaljiva loterija. Dobitke sprejema gosp. Franc Susteršič, gostilničar pri »Slepem Janezu«. — Čisti dohodek je namenjen za razširjenje zborove knjižice. 8. Ples. Pri vsi slavnosti sodeluje slavni ljubljanski sekstet na lok. Slavnost se vrši ob vsakem vremenu in se začne točno ob 4. uri popoldne.

Občinski odbor na Ježici je v svoji javni seji dne 8. septembra na predlog g. župana Antona Vilfana sklenil, da se imajo napisati na občinskih tablah po vseh v občino spadajočih vaseh, ki so sedaj tudi nemški, nadomestiti samo s slovenskimi.

Zadnja s slamo krita hiša v Spodnji Šiški se v kratkem odstrani. Kupil jo je župan g. Jakob Bugar, ki postavi na njenem mestu drugo postopje.

V Cerkvah pri Kranju je prireditelj »Vesne« vspela nad vse pričakovanje sijajno. Društvo je lahko veselo velikega moralnega uspeha. Prihitelo je tolko ljudstva skupaj, da je bil prostor za gledalce prav v pravem pomenu besede natlačen. Prišlo je nad 1/4 kmečkega ljudstva: častitljivih občanov in sladkih mamic, fantov in deklet iz bližnjih in daljnih vasij. In kar je pozdravljati s posebnim veseljem: vse se je vršilo v najlepšem redu, nikjer ni bilo nobenega prepira, nobena rabuke. — 1/4 ostalih gostov je tvorila noblesse oblige: bili so to cenjeni gostje iz Kranja, Ljubljane, Kamnika, Škofje Loke i. t. d., le škoda, da so se ti morali ali radi oddaljenosti ali pa zaradi vlakov prezgodaj posloviti. Sl. domžalska godba je igrala v splošno zadovoljstvo; navdušeni plesalski pari so neprenehoma napolnili plesišče, ki po sodbi plesalcev ni bilo baš preveliko. Sicer pa je kukurikanje petelinov in skoro nato jutranja zarja le prehitro razredčila vrste navdušenih veseljakov, veselečih se s plesom, petjem in nedolžnimi, smeh vzbujajočimi šalami in jih spomnila, naj prekinajo veseljačenje in naj zopet mislijo na delo. In spremila nas je domov izza gor se smihajoča jutranja zarja, zadovoljni prireditelji in udeležniki, ker smo oboji dosegli svoj namen.

Odbor »Prosvete« se je konstituiral takole: Predsednik: iur. Fran Trampuž, podpredsednik: iur. Josip Klepec, tajnik: iur. Vladimir Vreč, blagajnik: iur. Fran Zorman, knjižničar: vet. Ignac Šlajpah, namestnika: iur. Fran Šora in iur. Karl Tekavčič, preglednika: iur. Albin Pleško in agron. Albert Vedernjak.

Toča. Dne 2. t. m. proti poldnevu je potokla silna rogljata toča pri Kamniku po občini Volčji Potok. Deloma so prizadete tudi občine Šmarca, Homec, Radomlje in Rova.

Velikanska goba. I. Vižmarjev se poroča, da je posestnik Franc Kajzar v Vižmarjih št. 88. dobil v gozdu nad vasjo veliko uzitno gobo, dobro ohranjeno. Goba je imela 1 m 20 cm zgoraj v premeru. Imela jo je za kosilo cela družina 12 oseb, poleg tega je je posestnik dejal še sušiti eno veliko rešeto (reto).

Ob priliki glavne skupščine »Družbe sv. Cirila in Metoda« v Ptujju se vrši dne 13. septembra 1908 popoldne v vseh prostorih »Narodnega doma« ljudska slavnost. Prireditelj pevskega dela je prevzelo »Slovensko pevsko društvo« v Ptujju; sodelovanje sta zagotovila ormoški moški in mešani zbor. Priprave za slavnost se vrše pod vodstvom posebnega damskega odbora. Na predvečer skupščine, 12. septembra, se priredi v čitalniških prostorih prijateljski sestanek skupščinarjev.

Sokol na Jesenicah je marljivo društvo. Z uspehom je tekmovalo v Zagrebu in Pragi. Prvi v društvu vzgojeni telovadci so že večinoma dobri vaditelji drugih društev, dva med Srbi, dva med Čehi, eden vaditelj na Vrhniki, eden je ustanovil samostojno društvo na Javorniku, Sokol na Jesenicah se pa bori s težavami. Doma nima dobre telovadnice, podpornikov zelo malo, nasprotnikov pa mnogo. Rodoljubi, tukaj odprite srce in roke, beseda naj pa umre.

Slika iz sokolskega nedeljskega življenja. Piše se: Pripeljal sem se nedeljo s Koroskega. Ob 10. zvečer se križajo na Jesenicah pred durmi zbuje Koroške štirje vlaki, na Celovec, Trst, Trbiž in Ljubljano. Stopim na peron. Vse polno potnikov. Začujem enoglasni akord mogočnega »Hej Slovani«. Odkrite glave poje malone cel peron. Skozi gnječo ljudstva opazim rdeče srajce. Jeseniški Sokol v dvo-

redu se postavlja vračajoč se z Dovjega od radovljskih bratov. Odkrite glave poje vse . . . Nemci pa beže, med izhodom slišim nemške žene, sika-joče na begu iz perona hrri . . . , kakor če podiš tropo plašnih jerebic. Mogočno doni »Hej Slovani« po jeseniškem kolodvoru; videl sem med potniki odlične slovenske in slovanske književnike, peli so s Sokoli odkrite glave: Naša reč slovanska živo klije. Začuje se ostro povelje, Sokol odkoraka. Kakor vihar in nevihta pretresa zrak na jeseniškem kolodvoru sokolski »na zdar«, udušeč s svojo silo in močjo brlžganje železnih strojev in komandiranje nemških železnih uslužbencev. Vse pozdravlja četo Sokolov, najprisrčneje pa dečke v črnogorskih čepicah in rdečih garibaldinskih srajcah, sokolski naraščaj, kat-rjih nazdar-klici iz mladih, zdravih prs in čistih grl se glase med to bojno človeško godbo kot vzvišena prelepa pesem, polna moči in nepremagljivega, neusahljivega življenja Slovencev na Jesenicah. Sokolski telovadec pozabi ob nedeljah na zahavo, Sokol je vedno na straži in pri delu brez oddiha, pa naj si bo delavnik ali praznik.

Pritožba z državne železnice. Minolo nedeljo se je z Dovjega hotelo peljati nekoliko ljudi v Ljubljano z vlakom ob poldesetih. Dasi ko ljudje stali še pri blagajni, kjer so se izdajale karte, je vlak odpeljal dalje, tako da so morali prenočiti v Dovjem. Kdo je zakrivil, da je odšel predčasno vlak, ni znano, pač pa je to treba javno ožigosati. Ko so se dotičniki, ki so ostali na Dovjem, prišli pritožiti v pisarno postaje, so bili uradniki z njimi naravnost neuljudni. Kakor čujemo, bodo nekateri zahtevali odškodnino, ker niso mogli priti pravočasno domov.

Umrla je v ponedeljek, 7. t. m. — kakor se nam poroča iz Škofje Loke — v Oberhausenu na Pruskem v ljubljanskih trgovskih krogih in po Gorenjskem dobro znana Marija Anačič roj. Ravnikar iz Škofje Loke. Pokojnica je bila hči škofjeloškega pota Franceta Ravniharja in je izvrševala svoj posel več kakor 12 let. Pred 7 leti se je omožila. Njen mož je bil tudi nekaj časa v Ameriki, v zadnjem času pa je delal na Pruskem v Oberhausenu, kamor mu je tudi ona sledila maja mes. t. l. Šele v 32. letu svoje starosti je morala zapustiti ta svet za vedno. Za njo žalujejo mož in trije nepreskrbljeni dečki.

Veselica družbe sv. Cirila in Metoda v Dovjem je uspela nad vse ugodno. Dosti ljudi, mnogo navdušenja, lep gmoten uspeh. Tajnika osrednjega vodstva g. župnika Beiceta so ljudje nosili na ramah, ko je govoril za našo šolsko družbo. Bilo je navzočih mnogo bližnjih županov, med njimi tudi radovljski župan in deželni poslance dr. Vilfan. Splošno pozornost je vzbujal naraščaj jeseniškega Sokola v kroju. Fantiči so peli lepe slovenske pesmi in si osvojili srca vseh.

Vodovod o Šiški. Poljedelško ministrtvo je vodovodni zadrugi v Šiški dovolilo za naprave vodovoda 40% državnega prispevka.

V Ratočah otvori prvo nedeljo v oktobru »Prosveta« javno ljudsko knjižnico. Istočasno se znatno izpopolni že obstoječa knjižnica v Kranjski gori.

Cvet in sad. Cvetoča jablan je v šolskem vrtu na Primskovem. Zanimivo je gledati drevo, ki se šibi pod težo krasnega sadja, poleg njega pa lepo razcvito cvetje hudomušne narave.

* * *

„Kdor jemlje mladini materni jezik, ji krade razum in življenje in oropa narod časti in pravice.“ Tako je dejal veliki nemški pesnik Herder.

Državni poslanec Rybar obdrži vendar svoj mandat, kakor listi poročajo.

Velikanski požar je divjal v portugalski pokrajini Beiras. Požar je že uničil gozdov in njih v okrožju dveh milj ter se še vedno širi. Uničeni sta tudi dve vasi. Tudi več ljudi je že zgorelo.

400 golobov — pismonoš so izpustili te dni v parku pred cesarjevo vilo v Ištu. Vsak golob je vzel s seboj brzojavko. Golobe je izpustil klub dunajskih goloborejcev ter se cesar zelo zanima za uspehe.

Škriaticca razsaja v Lvovu. Zato so odložili začetek šolskega poduka.

Revolucija na Portugalskem? Na Portugalskem se boje izbruh revolucije. Ladja, ki naj odpelje kraljevo rodbino v varnost, stoji noč in dan pripravljena. Kraljevo gardo so prestavili iz Lizbone. Ji menda kralj ne zaupa.

Strupenih gob se je najedla rodbina kmeta Petra blizu Pečuha na Ogrskem. Vsi (8 oseb) so pomrli.

Za moravski deželni zbor je bila v sredo v Nikolsburgu dopolnilna volitev. Klerikalci so si prizadevali, skleniti kompromis z vsemi meščanskimi strankami, kar se jim je skoraj posrečilo. Zmagal je sicer liberalni kandidat dr. Krejmal, a dobil je samo 640 glasov; 593 volilcev je glasovalo za kompromisnega kandidata Wintra. Liberalna večina znaša torej le 47 glasov.

Zobozdravniški atelje
dr. Edv. Globočnik
v Kranju 344 52-2

je od 16. septembra naprej slav. občinstvu vsak dan, ne samo ob nedeljah kakor doslej, na razpolago.

Kupijo se takoj vse

knjige za I. gimnazijo

ki so že rabljeni, a dobro ohranjene.

Ponudbe sprejme ga. **Marija Prevco, Kranj**
št. 170. 351

Poceni se proda malo 346 2-2

posestvo

četrt ure od Kranja, pripravno za kakega rokodelca ali obrtnika. Hiša je zidana, hlev, pod in zraven spadajoče je v dobrem stanju. K temu spadajo še 3 njive s 6 merniki posevte.

Več se izve pri **Lovrencu Rebolju v Kranju.**

V **Newyork**
v **Canado**
v **Juž. Ameriko**

Odhod iz Ljubljane vsak torek.

Pozor!! 327 52-7

Samo 6 dni

vozijo francoski brzoparniki **La Provence, La Savoie, La Lorraine in La Touraine** iz Havre v Newyork. **Najkrajša črta.**

Veljavne vozne listke in brezplačna pojasnila daje konc. potovalna pisarna

Ed. Šmarda, Ljubljana

Dunajaka c. 18, nasproti znane gostilne pri Figovcu,

Vinske sode

iz hrastovega lesa

močne in v dobrem stanju

od 300 do 400 litrov, od 400 do 600 litrov

nadalje sode z vratcami 223 16-7

od 700 do 1200 litrov, od 1200 do 6000 litrov

oddaja po jako zmerni ceni tvrdka

M. Rosner & Co.

LJUBLJANA

poleg Koslerjeve pivovarne

KRANJ

K. Florianova knjigarna

priporoča

učne knjige

za ljudske in gimnazijske

razrede

risalne, pisalne in vse

druge šolske potrebščine

po najnižjih cenah.

Za šolsko mladež:

jesenske in zimske obleke, svrtniki, dežni ogrtači in zimske suknje

se dobivajo v največji izbiri in po 349 -2

čudovito nizkih cenah v

„Angleškem skladišču oblek“

D. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

Kotle za žganjekuho

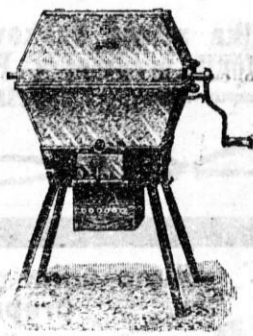
348 8

Patentirane
Johnove pralne
stroje
„Voll Dampf“ in
dimniške nasade

(istega patenta)
priporoča po najnižjih cenah
trgovina

„Merkur“
Peter Majdič, Kranj.

Zaloga cementa,
traverz, železnih
ših in
vodovodnih potrebščin.

Ljubljana

Prešernove ulice 9.

Gričar & Mejač

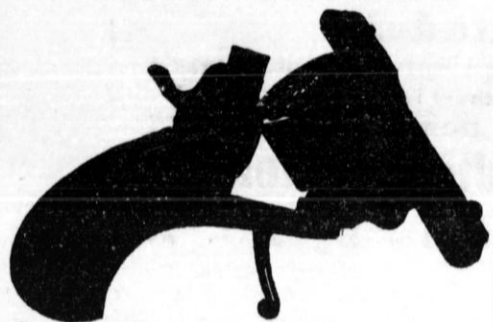
Ljubljana

Prešernove ulice 9.

uljudno naznanjata, da je zaloga za jesensko sezono tako v oblekah za gospode in dečke kakor v konfekciji za dame popolna in se priporočata za prav obilen poset, zagotavljajoč točno in solidno postrežbo.

JULIN
je
JULIN
FEINSTE
LEDER-PUTZMITTEL
najboljše in najfinejše
snazilo za čevlje
Edini izdelovatelj
JULIJ RAINER
BELJAK (KOROŠKO)

FR. ŠEVČIK, puškar
v Ljubljani, Židovske ulice 7.

Prporoča svojo veliko zlogo najboljših
pušk in samokresov najnovejšega zi-
stema. Kakor tudi munice in vse druge
lovske priprave po najnižjih cenah.

Popravila se izvršujejo točno.
::: Cenovniki na zahtevanje zaštonj in poštnine prosto. :::
822 12-8

M. Podkrajšek

frizer za dame in gospode
Ljubljana, Sv. Petra cesta 35. Filijalka
147 82-84 nasproti hotela „Union“

Sehon Ballo

prporoča
za gojitev las in za
umivanje glave svoj
zdravniško priporo-
čeni gorko in mrzlo
zračni sušilni aparat.
Suši brez nadležne
vročine. Ne provzro-
čuje skrčenja las.
Vpliva dobro na po-
speševanje rasti las.

Zaloga vsako-
vrstnih vpletk
striženih in zme-
šanih las.

Oddelek za
dame s sepa-
ratnim vhodom.

Kupujejo se zmešani in odstriženi lasje
po najvišjih cenah.

Električna gonilna sila.

Tovarna oljnatih barv, lak in firneža

Brata Eberl

črkoslikarja, lakirarja, stavbena
in pohištvena plekarja

Ljubljana, Miklošičeve ulice 6,
nasproti hot. „Union“

Ustanovljeno 1842. Telefon 164.

52-8

Steckenpferd
lilijino milo

247 40-24

najboljše milo za kožo.

Mastin

doktorja pl. Trnkóczyja krmilno varstveno sred-
stvo se dobiva pristno pri trgovcih le pod
imenom **Mastin**. Previdni kmetovalec ga pri-
meša krmi vsaki domači živali. Najvišje medalje
na razstavah in tisoči zahvalnih pisem pričajo
o velikih uspehah, ki se dosežejo z mastinom.

Tovarniška zaloga: 236-37
Lekarnar Trnkóczy, Ljubljana.

Stanovanje

obstoječe iz 5 sob ter vsemi pritliklinami
se odda v najem

s 15. septembrom 1908

osiroma 345-2

s 1. oktobrom.

Natančna pojasnila daje Josip Majdič v
Kranju.

Prodal bodem

dne 15. septembra 1908

od svojega zemljišča, ležečega v davčni
občini Cerklje pri Kranju in Zgornjih
Brnikih približno 347 2-2

20 orafov njiv in gozdov
z doraščenim lesom.

Kupci naj se zglase dne 15. septembra
1908 predpoldne pri gosp. Josipu Jenkotu
(Babič) na Zgornjih Brnikih pri Cerkljah.
Nemcem posestvo ni naprodaj!

Janko Vavken, Cerklje.

314 52-9

Ustanovljeno leta 1885.

Rudolf Rus

urar v Kranju

poleg lekarne.

Ustanovljeno leta 1885.

Velika zaloga vsakovrstnih ur, zlatine in srebrnine ter
optičnih predmetov. Popravila točno in ceno. Najnižje cene.
Priznana izborna blago.

Samo edini polzkus
prepriča, da
vzdržuje

Rainerjeva vaselin-mast

za usnje 318 52-9

čevlje in usnjene stvari
nepremočljive,
prožne in
mehke

Izdelovanje sveč in mila
Istotako je
Rainerjevo
hitro bliščeče voščilo
zavilto v podolgaatih
rdečih škatljah po 5, 8, 12, 16, 24
kom. pri kg priznana dobre kakovosti.
Julij Rainer, Beljak

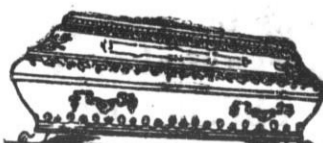
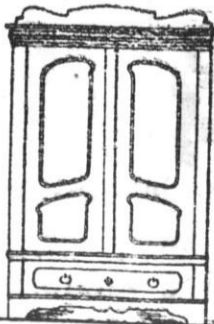
Zaloga raznovrstnega pohištva iz trdega in mehkega lesa,
posteljne modroce iz žime in crin de Afrique. ::: Tu je tudi

koncesionirani pogrebni zavod za Kranj in okolico.

V zalogi so raznovrstne mrtvaške krste, tudi kovinaste,
m prte, blazine, čevlje, nogavice, otročje obleke,
sveče za mrtvaški oder in nagrebne venoe.

330 10-6

Se priporoča s spoštovanjem

A. Drukar

mizarj
Kranj štev. 56.

SINGER

šivalne stroje

naj se kupuje le v naših prodajalnah, ki se jih spozna po teh napisnih tablah.

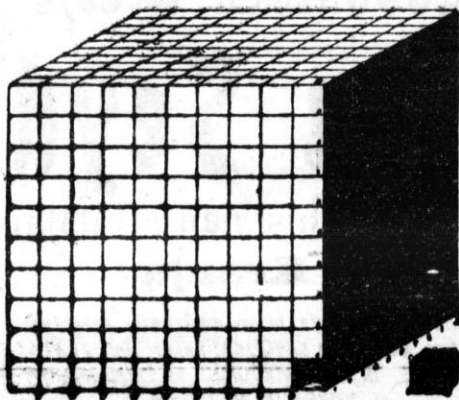

Naj se ne pusti premotiti po priporočilih, ki imajo namen, z navedbo imena SINGER prodajati že rabljene stroje ali stroje drugih vrst; kajti naši stroji se ne oddajo prekupoem, temveč se jih prodaja naravnost od nas cenjenemu občinstvu.

SINGER Co.

Akc. družba za šivalne stroje
Kranj št. 53. 27

Nova kubična knjiga!

Za vsakovrstni okrogli les, rezan ali tesan, v stari in novi meri, razvidno je iz sledečega kataloga, da je to dosedaj najboljša kubična knjiga.

Kazalo:

1. Okrogli les, premer v colah, dolžina v čevljih; 2. Okrogli les, premer v centimetrih ali v colah, dolžina v metrih, vsebina v kubičnih čevljih; 3. Okrogli les, premer in obseg v centimetrih, dolžina v metrih, vsebina v kubičnih metrih; 4. Resan in obtesan les za deske in tratne vse dolžosti, debelosti in širokosti; 5. Preračunjenje col v centimetre; 6. Preračunjenje centimetrov v col; 7. Preračunjenje čevljev v metre; 8. Preračunjenje metrov v čevlje; 9. Preračunjenje kubičnih čevljev v kubične metre; 10. Preračunjenje kubičnih centimetrov v kubik čevlje; 11. Preračunjenje kubičnih metrov v kubične čevlje; 12. Tabela, po kateri se izračuna teža lesa; 13. Načrt, po katerem se lahko napravi merilo, da se lahko izračuna vsako kubično vsebino okroglih debel; 14. Kubična telesna mera. 233 52-83

Knjiga stane v mlačno celo platno vezana 5 K, po pošti 20-ov. več. K tej kubični knjigi se prileže tudi lahko zraven **Niški računar**, ki je za trgovce z lesom zelo pripraven. Obe knjigi skupaj vezani staneta 8 K 20 vin.

Knjižica se dobiva pri založniku

Viljemu Požgaju v Kranju.

Mavricij Smolej

urar

na Jesenicah štev. 19

priporoča svojo veliko zalogo pravih švicarskih žepnih ur

vsake vrste, dalje budilke, ure na steno, pratone in verižice, po najnižjih cenah.

Popravila

se izdelujejo v lastni delavnici, ter sem zmožen po moji blizu 20letni skusnji vsaka tudi najtežja popravila izvršiti natančno in po nizkih cenah. Popravljajo se budilke po 80 vin. do 1.40 K. Žepne ure od 1.20 naprej. — Zaradi kakovosti priporočam posebno preciznijsko ure

„INTACT“.

Kolesarske potrebščine

NB. Ako želite imeti uro res dobro popravljeno jo se tedajajtakim, ki urarije nihi tuzdeni niso. 17-84

Brata HLAVKA

izdelovatelja kirurg. instrumentov
stolje za ortop. aparate in bandaže
Ljubljana, Prežernove ul. 5

priporočata

svojo veliko zalogo obvezil za zdravstvo in bolniško potrebo, bižejev, irig. torjev, aparatov za mrzle in inhalacija s paro, steriliz. rane obveze in bandaže, kakor tudi nogavic za krčne žile, kilne pasove, vsakovrstne brizgalke in aparate za samoklistiranje, najboljša kvaliteta gumi-jevih stvari in gumi-jevih staljnih podložk. — Vse bandaže se izdelujejo pod strogim nadzorstvom po od-243 52-26 redbah p. n. gg. zdravnikov.

Zunanja naročila se izvršujejo točno, hitro in diskretno.

Galvanični pocinkovani zavod s obratom na motor.

Popravila se izvršujejo točno in ceno.

Sladoled

najfinejši, več vrst, kakor tudi ledena kava, čokolada l. t. d. se dobi vsaki dan sveže pri E. Brandtu, Kranj. Zunanja naročila točno in ceneje kot povsod drugod! *

299 26-16

Ludovik Borovnik

puškar v Borovljah (Ferlach na Koroškem)

se priporoča v izdelovanje vsakovrstnih puš za lovec in strelce po najnovejših sistemih pod popolnim jamstvom. Tudi predeluje stare samokresnice, vsprejema vsakovrstna popravila, ter jih točno in dobro izvršuje. Vse puške so na c. kr. preizkuševalnici in od mene preizkušene. 181 52-48

Ilustrovani ceniki zastoj.

JOS. WEIBL

J. Spreitzerjev naslednik

LJUBLJANA,

Slomškove ulice št. 4.

Stavbeno-umetno in konstrukcijsko inženjersko strojništvo.

Žično omrežje na stroj, ograje na mirodvoru, obmejno omrežje, večna vrata, balkoni, verande, stolpne križe, štedilnike l. t. d

Specijaliteta: 152-43

valjični zastori (Rollbalken).

Zlate svetinje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najboljše kosmetično zobočistilno sredstvo

Seydlin

Izdelovatelj
D. Seydl

Ljubljana, Spital.-Stritar. ul. 7

G. Tönnies

422-32

tovarna za stroje, železo in kovinolitarna v Ljubljani priporoča kot posebno žage in vse stroje za obdelovanje lesa. Francis-turbine osobito za žagine naprave zvezane neposredno z vratilom. Sesalno-generatorski plinski motorji, najcenejša gonilna sila 1 do 3 v. za konjsko silo in uro.

Kavarna „Ilirija“ v Ljubljani

oddaljena 3 minute od južnega kolodvora je vsak dan

celo noč odprta.

Priporoča se najljubneje p. n. tujcem za mnogobrojen poset

Stevo Miholič.

Svoji k svojim! 256 52-27

Staroznana narodna trdka:

Anton Iv. Počenko

GORICA :: ulica Jos. Verdi 26

postreže pošteno in točno s pristnimi belimi in črnimi vini iz lastnih in drugih priznanih vinogradov po ceni 30-50 vin. liter; potem s pilsenjskim pivom «prazdroj» iz sloveče češke «Meščanske pivovarne», in izbornim protivinskim pivom iz pivovarne kneza Schwarzenberga v Protivinu na Češkem, in sicer v sodčkih in steklenicah; z domačim pristnim tropinovecem l. vrste, lastnega pridelka v steklenicah.

Vino dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstrijsko-ogrske države v sodih od 56 lit. naprej franko gorlička postaja.

Na zahtevo pošilja tudi vzorce.

Večkrat premirano!

Glinaste peči 1 52-23

štedilnike, banje za kopeli, kakor tudi kipe, vaze in druge glinaste izdelke v vseh barvah, trpežne in cene priporoča

Avgust Dreise

prva in največja tovarna peči in glinastih izdelkov v Ljubljani.

Sivalni stroji in kolesa

Tovarniška zaloga 180-61

Iv. Jax-a v Ljubljani

Dunajska cesta 17

priporoča svoje najbolj priznane

šiv. stroje in kolesa

Ceniki na zahtevanje zastoj.

Za šolsko sezijo priporočam vsakovrstne šolske potrebščine

n. pr. sveske, knjige, torbice, nosila za knjige, pisalno in risalno orodje, papir in sploh vse v te stroke spadajoče predmete v največji izbi in najnižji ceni.

Na drobno in debelo!

Na drobno in debelo!

Anton Adamič, Kranj

trgovina s papirjem, galanterijskim in modnim blagom

Kranj, Glavni trg.

82-84

Bluze
vrhna in spodnja
Krila
Predpasnike
Moderce
Šerpe
Pasove
Ovratnike
Mašence
Jabots
Srajce
Perilo
Otročje oblekce
Krstne oprave

Potreščine
za
šivilje
Svila
Baržun
Tresse
Čipke
Vložke
Applikaci-
jone
Gumbe
Vezanine

Glace in svilnate
rokavice
Moderne srajce
Ovratnike
Kravate
Nogavice
Žepne robce
Gumbe
Denarnice
Prsnike
Naramnice
Glavnike
Garniture
Milo
Parfum

— Nova modna trgovina :: Salon za damske klobuke —

filijalka iz Ljubljane

195 52-43

A. VIVOD-MOZETIČ V KRANJU

na glavnem trgu v hiši g. Pavšlarja

Priporoča za pomlad in poletje elegantne klobuke za dame in otroke pariške in dunajske modce. Žalno klobuke. * Klobuke sprejemam v popravilo.

==== Zunanja naročila točno. ====

ženska
ročna dela
Predtiska-
rija
Vseh vrst
pavola
Svila
Cvetlice
Ročne
torbice
Moderne
kapce
Pašcolane

Martinova cesta 20

Postajališče električne cestne

R. Lang

Martinova cesta 20

železnice pri šentpeterski cerkvi

LJUBLJANA :: Zalagatelj društva c. kr. avstr. drž. uradnikov.

Bogatna zaloga pohištva vsake vrste v vseh cenah. Ogledala, slike v vseh velikostih.

Popolna oprava za vile. Špeciiliteta: Gostilniški stoli.

Pohištvo iz železa, otroške postelje in vozički po vsaki ceni.

Modroci iz žilnatega omrežja, afričanske trave ali žimo, prve vrste vedno v zalogi.

Za spalno sobo od 180 glid. naprej. Divan z okraski.

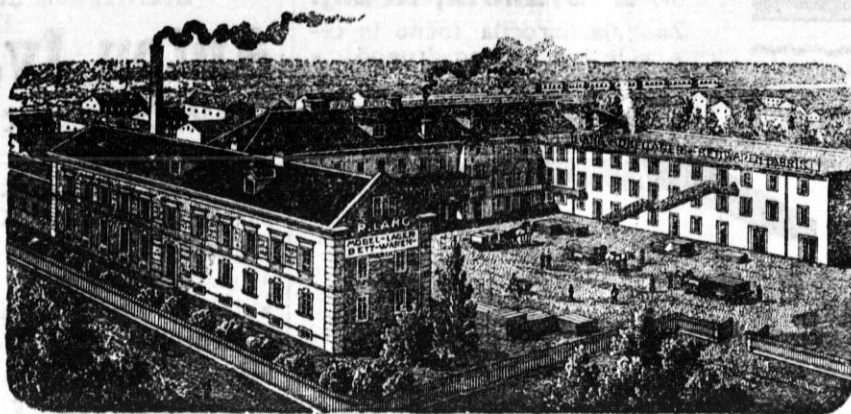
Oprave za jedilne sobe, salone, pred-sobe, cele garniture.

Špeciiliteta v nevestininih balah. Veliki prostori, prtilično in v I. nadstropju.

Čudovito poseni za hotela, vile in za letovlšča 52 glid.

Za sobo; postelja, nočna omarica, o-mivalna miza, obešalniki, miza, sten-sko ogledalo.

98 186-61

Zobotehnični atelje
Oton Seydl

v Roosovi hiši nad prodajalno
v Kranju.

ZOBOVJA, tudi ne da bi se odstranilo koronino, z ali brez nebne plošče, iz KAVČUKA, kakor tudi ZLATA, dalje VRAYNALNICE in OBTURATORJI se izvršujejo po NAJ-NOVEJŠIH METODAH. 111-65

Sprejemne ure vsako nedeljo in pondeljek od 8. ure dopoldne do 5. ure popoldne.

POSOJILNICA V RADOVLJICI

registrovana zadruga z omejenim poročtvom

s podružnico na Jesenicah

sprejema hranilne vloge od vsakega in jih obrestuje po

4 ¹/₂ %

Rezeryna zaklada iznaša:

K 78.000

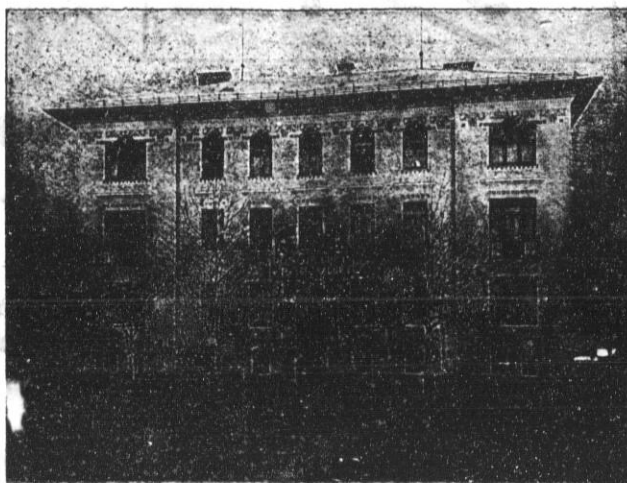
Denarni promet v letu 1907.:

K 5,600.000

brez odbitka rentnega davka. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotovi denar, ne da bi se pretrgalo obrestovanje.

Posojila

se dajejo na vknjižbe brez amortizacije po 5¹/₂%, ali z 1% amortizacijo, na menice pa po 6%. — Eskomptirajo se tudi trgovske menice.

Posojilnica sprejme tudi vsak drug načrt amortizacijskega dolga.

Urادuje se v centrali in v podružnici

vsak dan od 8. do 12. ure dop.

in od 2. do 6. ure pop. izvzemši nedelje pop.

Poštno-hranilnični račun centrale št. 45.867.

Podružnice na Jesenicah št. 75.299.

120-54